

ENSKILDA HÖGSKOLAN STOCKHOLM

EXAMENSARBETE

Magisterprogrammet i mänskliga rättigheter

Magisteruppsats

HT, 2019

Journalistikens förändrade förutsättningar i Ogaden

En studie om villkor för utövandet av yttrandefrihet och dess
förändring mellan åren 2017 och 2019 i Ogaden i Etiopien

Skriven av Lise Johansson Kalén

Handledare Ulf Johansson Dahre

Nyckelord

Yttrandefrihet, journalistik, utbildning, säkerhet, Ogaden, Etiopien.

Abstract

The purpose of the study is to investigate how freedom of speech is applied by journalists operating in the Ogaden province of Ethiopia. The purpose is further to examine how the respondents were affected in their profession by the political changes that took place in Ogaden 2018. The study uses qualitative semi-structured interview study with elements of participatory observation and thematic interviews as a method to analyse the change towards freedom of speech between year 2017 and 2019 in the Ogaden region. The analysis is based on a number of perspectives of freedom of expression and the journalistic profession; such as security for journalists, access to information and possibilities to develop journalistic skills.

The transformation of the conditions for journalism in Ogaden, Ethiopia

A study about freedom of speech among journalists in Ogaden, Ethiopia. A study on the exercise of freedom of expression and its change between 2017 and 2019 in Ogaden, Ethiopia

Ett särskilt tack Abdullahi Hussein

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1. Syfte och frågeställning	6
1.2. Bakgrund	6
1.3. Historia	7
1.4. Lag och förändring	8
1.5. Avgränsningar	10
1.6. Disposition	10
2. Tidigare forskning	11
2.1. Yttrandefrihet	11
2.2. Yttrandefrihet i Ogaden och Etiopien	12
3. Analytiskt ramverk	14
3.1. Universal declaration of Human Rights	14
3.2. International Covenant on Civil and Political Rights, ICCPR	16
3.3. African Charter on Human and Peoples Rights (ACHPR)	17
3.4. Temaområden för analys	19
4. Metodval och materialinsamling	20
4.1. Fältobservation	20
4.2. Intervjuer	21
4.3. Enskilda respondenter	21
4.4. Gruppintervjuer	23
4.5. Forskningsetiska övervägande	24
5. Analys av press- och yttrandefrihet i Ogaden	26
5.1. Säkerhet för journalister i Ogaden	26
5.2. Tillgång till information och arbetsförhållanden	31
5.3. Utveckling och utbildning	35
6. Diskussion och slutsats	39
6.1. Diskussion	39
6.2. Slutsats	41
7. Referenser	44
Böcker	44
Intervjuer	44
Artiklar	46

Förkortningslista

ACHPR African Charter on Human and Peoples Rights

ATP Anti-Terrorism Proclamation (Antiterrorlagstiftning)

EPRDF Etiopiska folkets revolutionära demokratiska front

ENDF Etiopiska nationella försvarsmakten

FDRE Constitution of the federal democratic republic of Ethiopia

FN- Förenta Nationerna

Ginbot 7 politiskt oppositionsparti

ICCPR International Covenant on Civil and Political Rights

UDHR Universal Declaration of Human Rights

ONLF Ogadens nationella befrielsefront

OPC Oromo People's congress

1. Inledning

Etiopien genomgick under 2018 stora strukturella förändringar. Situationen gällande yttrandefrihet, information och pressfrihet har under lång tid varit mycket svår i Etiopien, inte minst i Ogadenregionen. Vag nationell terroristlagstiftning (ATP) har möjliggjort fängslande och arresteringar av oliktankande och journalister. Gamla maktstrukturer faller nu dock samman och yttrandefriheten premieras av politiska ledare såväl nationellt som på lokal nivå i Ogaden. Det ökända Ogadenfängelset har stängts och politiska ledare misstänkta för brott som kränkt de mänskliga rättigheterna har arresterats. Publicisten Eskinder Nega kallar det för en “pre-2018 och en post 2018- era”. En förändring av antiterrorlagstiftningen och medielagstiftning i Etiopien är nu under utredning (Utrikesdepartementet 2019).

I augusti 2018 tillträdde Mustafa Omer som Ogadens nya regionala president. Innan Omers tillträde styrdes Ogaden av Abdi Muhamud Omer, som var ombud för makten i Addis Abeba. Till hjälp hade han milisen Liyu Police. Journalister och boende i Ogaden fick under Abdi Muhamud Omers styre utstå fruktansvärda övergrepp. Journalister fängslades, torterades och tvingades på flykt. Den statliga mediekanalen i Ogaden användes som Abdi Muhamud Omers privata propagandakanal (Hussein 2019).

Området Ogaden ligger i östra Etiopien och sträcker sig över Somalias gräns och är till största del täckt av torrt gulbrunt stäppland. Historiskt och i folkmun kallas området för Somaliland och kulturellt och språkligt finns mycket gemensamt med grannlandet Somalia. Ogaden är ett av Etiopiens och världens mest underutvecklade regioner. En stor del av befolkningen saknar tillgång till vatten och lever i fattigdom. Under besöket i provinshuvudstaden Jijiga rådde vattenbrist och utmed gatorna fraktades vattentunnor med enklare åsnekärror. Ogaden är fortsatt svårtillgängligt och utmaningarna för journalister i området är omfattande.

1.1. Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att undersöka tillämpning av yttrandefrihet, samt förändringen av densamma före och efter 2018, för journalister som är verksamma i Ogadenprovinsen. Hur har de påverkats i sin profession av de politiska reformer som skett i regionen och vilka är deras praktiska utmaningar?

Tillämpningen av yttrandefriheten för journalister i Ogaden analyseras utifrån ett antal perspektiv på yttrandefrihet som lyfts i ett urval av konventioner. Dessa perspektiv är säkerhet, tillgång till information och arbetsförhållanden samt utveckling och utbildning.

De frågeställningar som ämnas besvaras utifrån ovan perspektiv är:

1. Hur ser arbetssituationen ut för journalister verksamma i Ogaden?
2. Hur har journalisternas perspektiv på villkoren för yttrandefriheten förändrats i Ogaden mellan 2017-2019?

1.2. Bakgrund

Antalet medier i Etiopien är mycket lågt även i afrikanska mått mätt. I ett land med mer än hundra miljoner människor finns bara 30 tryckta medier, medan det finns desto fler TV-kanaler och radiostationer (Fojo 2019).

Augusti 2018 arresterades Ogadens regionala president Abdi Muhamud Omer. Under många år hade Ogadens befolkning kuvats under hänsynslös maktutövning där tortyr, våld och fängslande av oliktankande var vanligt förekommande. Journalister tvingades till censur genom hot, våld och godtyckliga censurlagar.

2019 talar politiska ledare i Etiopien om att stärka medie- och yttrandefriheten och om att öka kunskapen om de mänskliga rättigheterna (Hussein 2019). 2018 tillträdde Abiy Ahmed som Etiopiens nye premiärminister. Premiärministern har hyllats världen över och tilldelats Nobels fredspris efter att ha deklarerat fred med grannlandet Eritrea. I Etiopien har Ahmed genomfört demokratiska reformer. Tusentals politiska fångar, bland dem många oppositionsledare och journalister, har släppts fria. Flera av dem uttalar sig i den här uppsatsen; Andargachew Tsege och Berhanu Nega (ledare för största

oppositionspartiet Ginbon 7), Dr. Merera Gudina (ledare för oppositionspartiet Oromo People's Congress, OPC), visselblåsaren Abdullahi Hussein samt journalisterna Eskinder Nega och Journalist R.

För svenskar blev Ogadenprovinsen känd när de svenska journalisterna Martin Schibbye och Johan Persson tillfångatogs i regionen. De fängslades 2011 efter att ha blivit anklagade för att bryta mot landets antiterrorlagar. Regionen Ogaden har varit stängd för journalister och kontrollen över vilken information som lämnat regionen har varit stenhård (Abdullahi, gruppintervju 1, 2019). Utländska journalister har nekats visum och de som tagit sig in på egen hand har fängslats (Schibbye, Persson 2011:21).

Under Etiopiens premiärminister Abiy Ahmeds ledning avsattes förre regionpresident Abdi Muhamud Omer i Ogaden samma år. Abdi Muhamud Omer blev hårt kritiserad, bland annat av Human Rights Watch för att bryta mot de mänskliga rättigheterna och för att utsätta sin befolkning för grova övergrepp (Human Rights Watch 2018). I dag sitter den ökända före detta regionpresidenten Abdi Muhamud Omer, i husarrest och regionpresident Mustafa Omer är tillsatt för att leda regionen.

1.3. Historia

Med drygt 100 miljoner invånare utgör Etiopien Afrikas näst folkrikaste land. Samtidigt är landet också ett av de fattigaste, trots hög ekonomisk tillväxttakt (Utrikesdepartementet 2019). Etiopien är 2019 en enpartistat där parlamentets platser innehas av en styrande politiska koalition, Etiopiska folkets revolutionära demokratiska front (EPRDF). Konstitutionen slår fast att landet har flerpartisystem och flerpartival (Utrikesdepartementet 2019:5). I Etiopien har delstaterna relativt stort självstyre, domstolsväsendet är uppdelat i en regional och en nationell domstol och varje delstat har en egen regional regering och president. Konstitutionen bygger på en etnisk federalism. Fler än 80 etniska grupper finns i landet och över 200 språk talas. Etiopien är uppdelat i nio etniskt baserade delstater.

Ogaden har en historia av regionala våldsamma konflikter, där gamla maktstrukturer snabbt fallit samman. I slutet av 70-talet utbröt Ogadenkriget mellan Somalia och Etiopien om kontroll över regionen där Etiopien tog hem segern. I över 30 år stred Ogaden National Liberation Front, (ONLF) för självständighet. Området var stängt under en lång period och kontrollerades av militanta grupper. Den regionala milisstyrkan Liyu Police ("specialpolis" på språket amharisk) skapades i kölvattnet efter en attack på ett oljefält i Ogaden av separatistgruppen ONLF år 2007. Den etiopiska nationella försvarsmakten (ENDF) utökade då sin verksamhet som senare kompletterades med Liyu Police. Syfte

var att bekämpa ONLF. Liyu Police leddes av dåvarande säkerhetschef Abdi Mohamed Omer, också kallad Abdi Muhamud Omer (Liyu Polis Info 2016). Abdi Muhamud Omer blev sedan regionpresident i området Ogaden och såg Liyu Police som sin egen milisstyrka som han ledde med järnhand. Liyu Police begick fruktansvärda övergrepp på befolkningen i regionen och även mord i den närliggande regionen Oromia (Human right Watch: 2019). Uniformer, vapen, utbildning och lön kom från den etiopiska statsmakten via de regionala myndigheterna.

2019 tillåts politiska partier att ställa upp i det planerade valet som enligt konstitutionen planeras att hållas i maj 2020. ONLF, Ginbot 7 och flera andra partier klassas inte längre som terroristorganisationer. Tidigare medlemmar i Liyu Police har erbjudits utbildning i mänskliga rättigheter och jobb, som bland annat vakter, finansierat av regionala myndigheter (Omer 2019).

1.4. Lag och förändring

2009, det år som Liyu Police skapades, tillsattes också en antiterroristlag (ATP) i landet. Lagstiftningen gav en vag definition om av vad som utgjorde terrorism. De vaga bestämmelserna möjliggjorde arresteringar och fängslande av oliktankande och användes för att begränsa yttrandefriheten för journalister och politiker (Utrikesdepartementet 2016). Lagen har använts för att fängsla politiska ledare och oliktankande exempelvis journalisterna Eskinder Nega och Journalist R som intervjuas i uppsatsen. Etiopien kritiserades för att använda den kontroversiella antiterroristlagen och "kriget mot terrorism" och begränsa press- och yttrandefriheten. Många journalister censurerade sig själva (Freedom House 2016:3, 11). Lagstiftningen underminerade även skyddet för journalisters källor genom övervakning och en långtgående samarbetskyldighet samt tillhandahållande av information till statliga aktörer (Comment on Anti-Terrorism Proclamation). Det var även antiterroristlagen som användes mot de svenska journalisterna Schybbie och Persson då de dömdes till långa fängelsestraff efter att de försökt rapportera från Ogaden (Diktaturens fångar 2013).

I oktober 2015 pågick massprotester mot regimen i Etiopien och polisen svarade med att skjuta hundratals människor. Protesterna spred sig över landet och människor började ställa krav på den auktoritära regimen avgång. Under protester i Oromiaprovinnsen 2016 omkom drygt 50 personer, vilket ledde till att Etiopiska regeringen utlyste undantagstillstånd som inskränkte media- och yttrandefriheten ytterligare. Ordningmakten fick då rätt att frihetsberöva individer och genomsöka människors hem utan domstolsbeslut. Samma år antog parlamentet en cyberbrottslag, Computer Crime Proclamation, med

syftet att bekämpa kriminalitet på internet (Cyberbrottslag 2016). Lagen var vagt definierad gällande vad som utgjorde brott. En paragraf innebar exempelvis en omvänd bevisbörda och kunde därför användas mot regeringskritiska röster. Som en följd av den tillfälliga cyberbrottslagen förbjöds hundratals hemsidor. I Ogaden 2016 användes det statligt styrda mediehuset som en propagandakanal för regionpresident Abdi Muhamud Omer (Hussein).

Sedan Etiopiens premiärminister Abiy Ahmed tillträdde i början av april 2018 upphävde den nya regeringen restriktionerna vad gäller tillgång till internet och har öppnat upp för fria medier. Reformförändringarna har lett till att den tidigare blockaden av hundratals webbsidor och TV-kanaler nu är hävd (Reporters Sans Frontières; ECOI 2018). Journalister kan nu använda sig av tidigare förbjudna publiceringskanaler exempelvis webbsidor samt sända TV/radio, däribland de utlandsbaserade TV-kanalerna OMN och ESAT. Kanalerna har blivit viktiga symboler för att visa att den nya regeringen tar mänskliga rättigheter på allvar.

Repressiva lagar har upphävts och ett arbete för att öka respekten för de mänskliga rättigheterna har tagit form (Human rights Watch. *Country report*: 2019). Antalet organisationer som jobbar för medborgerliga och politiska rättigheter har ökat (Sida). I november 2018 var det första gången sedan 2004 som det inte satt några journalister fängslade i Etiopien på grund av sitt arbete (Fojo 2019:9). En översyn av antiterrorlagstiftning och medislagstiftning pågår och det finns förhoppningar på att en påbörjad mediereform ska ge bättre förutsättningar för oberoende medier.

Etiopiens konstitution, Constitution of the federal democratic republic of Ethiopia, article 29 (FDRE) har kritiserats av människorättsorganisationer och journalister för att vara vagt utformad (Ross 2007:1059). Den nationella lagstiftningen, *Freedom of the Mass Media and Access to Information Proclamation* (nr 590/2008) som handlar om källskydd, begränsar journalister och tillåter regeringen att kontrollera regelbundna publikationer (Ross 2007:1066, Fojo 2019). I juni 2018 tillsattes ett råd som ska se över den vaga lagstiftning gällande yttrandefrihet och ge rekommendation om ändring av lagtexten. Hittills har gruppen meddelat att det finns brister i nuvarande regelverk (Fojo 2019). Regeringen har också inlett ett arbete gällande hatbrott på internet, ännu är det oklart vad den kommer innefatta. Viss oro har dock uttryckts bland journalister om att den kommer ge ökade restriktioner gällande yttrandefriheten (Utrikesdepartementet 2019:10).

1.5. Avgränsningar

Uppsatsen ämnar granska den *praktiska tillämpningen* av yttrandefrihet bland journalister som har varit eller är verksamma i Ogaden mellan 2017 och 2019. För att få en gedigen bild av den praktiska tillämpningen (och utvecklingen av densamma) har politiska ledare och tjänstemän på nationell och regional nivå intervjuats samt ett flertal journalister som är eller har varit verksamma i Ogaden. Uppsatsens går inte närmare in på de förändringar som skett gällande lagstiftning och politisk utveckling.

Etiopien har ratificerat ett flertal deklARATIONER och konventioner. I den här uppsatsen behandlas dock endast yttrandefrihet i Ogaden. De deklARATIONER som utgör grund för analys har därför begränsats till två konventioner och en deklARATION.

1.6. Disposition

Uppsatsen första kapitel innefattar inledning, syfte och frågeställningar. Vidare anges adekvat urval av historia samt avgränsning. I andra kapitlet redovisas tidigare forskning som är relevant för området. I kapitel tre beskrivs det teoretiska ramverket och de temaområden som utkristalliserats. I kapitel fyra ges information om hur metoden för materialinsamling gått till och respondenter presenteras. I kapitel fem redogörs för analysen av materialet uppdelat i tre olika delar. Avslutningsvis ges i kapitel sex en diskussion samt slutsats.

2. Tidigare forskning

Yttrandefriheten är en grundläggande mänsklig rättighet som tillskrivs varje individ i syfte att skydda individen och försvara demokratin; ”Varje enskild individ har en trumf gentemot staten, då staten inte ska inskränka dess rättigheter för att gynna statens intresse” (Hare, Weinstein 2009:610).

2.1. Yttrandefrihet

Det har gjorts mycket forskning på yttrandefriheten inom olika vetenskapliga fält och områden. Den här uppsatsen går inte in på djupare filosofiska perspektiv men vill ändå nämna filosofen John Stuart Mill som ses som den moderna liberalismens grundare. Mills utilitaristiska resonemang om yttrandefrihet är att en människa har rätt att göra vad hen önskar, så länge hen inte orsakar någon annan skada genom sitt beteende (icke skada andra-principen).

Yttrandefriheten är en demokratisk grundpelare och fria massmedier en förutsättning för en fungerande rättsstat. Larry Diamonds, professor i statsvetenskap beskriver att receptet på en fungerande demokrati innefattar effektiva demokratiska institutioner (som kan innefatta självreglerande kontrollorgan), informationsfrihet och en absolut pressfrihet. Detta kräver tydlig lagtext, neutral domstol, ett rättspositivistiskt tankesätt och en tro på demokratin (Diamond 2008:300-313).

Medieprofessor Kwame Karikari skrev 2004 att det krävs starka institutioner och lagliga skyddsåtgärder för att stärka pressfriheten samt en hög professionalitet och försvarande av yttrandefriheten (Karikari 2004: 184-186).

Den amerikanske publicisten och journalisten George Seldes myntade uttrycket “*letting the editorial staff run the newspaper*” för drygt 65 år sedan. Med frasen menar han att redaktör tillsammans med journalister ska driva tidningen utan någon som helst inblandning från stat eller ekonomisk vinning. Genom frasen lyfte han frågan om professionalism, press- och yttrandefrihet och journalisters oberoende (Christians, Glasser, McQuail, Nordenstrend & White 2009:92).

2.2. Yttrandefrihet i Ogaden och Etiopien

Pressfrihet har ofta varit i fokus vid afrikanska staters demokratisering, men har också ställts som motkrav för ekonomisk stöd från västvärlden och FN. Frère Marie-Soleil skriver i rapporten "Journalist in Africa: a high-risk profession under threat. In Journal of African Media Studies" om hotbilden mot journalister verksamma i sub-Sahara regionen. Frère beskriver att regelverk som begränsar journalisters arbetssätt kan vara svåra att utvärdera och mäta. Det betonas att hot mot journalister kan begränsa yttrandefriheten och leda till självcensur (Frère 2014).

Bristen på press- och yttrandefrihet i Etiopien har kritiserats av flera organisationer och stater. Reportrar utan gränser publicerar varje år ett pressfrihetsindex som ger indikation på hur pressfriheten efterlevs ute i landet. Rankningen görs utifrån medias oberoende, pluralism och kvalitet på lagstiftning samt säkerhet för journalister. 2018 var Etiopien på plats 150 av 180 stater. 2019 rankades landet till plats 110 (Reportrar utan gränser, Pressfrihetsindex: 2019). The Freedom houses index från 2018 indikerar att Etiopien inte haft ett fungerande medieklimat och fortfarande har brister gällande yttrandefrihet men att en förändring pågår (Freedom house, 2019).

Berhanu Nega författade artikeln No Shortcut to Stability: Democratic Accountability and Sustainable Development in Ethiopia, som handlar om att demokratisk ansvarsskyldighet är ett av villkoren för en stabil utveckling av demokrati i landet. Enligt författaren Tracy Ross är ett demokratiskt samhälle beroende av yttrandefrihet, där media ska tillåtas att kritisera (Ross 2007:1066). 2013 skrev Terje Skjerdal avhandlingen Competing loyalties: Journalism culture in the Ethiopian state media, som ger en historisk översikt av journalistisk kultur i Etiopien (Skjerdal 2013). Den visar på hur uppdelat landet är och hur stor vikt den etniska tillhörigheten har.

Ogaden har varit stängt och nästintill omöjligt för journalister att få tillstånd att arbeta i fram till hösten 2018. Från juni 2019 avråder UD från alla resor till Ogaden. Ogaden är ett annat, folkligare men accepterat, namn för Somaliaregionen. Enligt utrikesdepartementets rapport om demokrati och mänskliga rättigheter från 2016, tillämpade journalister självcensur och det var brist på transparens och oberoende media.

Det finns ytterst lite information om journalisters situation i Ogaden, den information som finns om regionen handlar främst om hur människor farit illa av den politiska situation som varit. Som ett exempel

kan nämnas Human Rights Watch rapport "*We are Like the Dead*" *Torture and other Abuses in Jail Ogaden* (2018) som handlar om situationen för fångar i Jail Ogaden. Information som läckt från regionen har visat att Liyu Police gjort sig skyldiga till bland annat tortyr, mord och våldtäkter (Hussein 2019, Human right watch 2019, Diktaturens fångar 2013).

Ogaden är en svårtillgänglig region och inom föreliggande kartläggning av forskningsläget har ingen tidigare forskning gjorts över hur journalister på regional nivå i Ogaden påverkats av de förändringar som skett i regionen under 2017-2019.

3. Analytiskt ramverk

Nedan diskuteras de utgångspunkter som är av betydelse för att förstå och kunna analysera uppsatsens empiriska material i syfte att besvara uppsatsens två frågeställningar. Det analytiska ramverket syftar till att identifiera de huvudsakliga perspektiven avseende yttrandefrihet. Dessa perspektiv bygger på ett urval av deklamationer och konventioner som behandlar yttrandefrihet. Uppsatsens analytiska ramverk bygger på två konventioner och en deklamation, som alla tre fastställer rätten till yttrandefrihet; International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), African Charter on Human and Peoples Rights (ACHPR) och Universal Declaration of Human Rights (UDHR). Eftersom rättsliga texter görs gällande först när de tolkas, kommer litteratur och rättsvetare tas till hjälp för att tolka konventionstexterna.

Respekten för mänskliga rättigheter och yttrandefrihet är fastställd i Etiopiens konstitution och landet har ratificerat ett flertal internationella konventioner. Tolkningen av deklamationstexterna är kontextuell och inte absolut, vilket betyder att praktisk implementering är upp till varje suverän stat utifrån dess ekonomisk förmåga och prioritet (Bobbio 2000:21).

3.1. Universal declaration of Human Rights

Mänskliga rättigheter är de rättigheter som tillkommer människan i egenskap av att vara människa och är universella. Rättigheterna uttrycker respekten för individens värdighet. I Universal Declaration of Human Rights, UDHRs första artikel slås fast att ”*All human beings are born free and equal in dignity and rights.*” (Artikel 1, UDHR). UDHR har haft en normskapande betydelse i formandet av regelverk, juridiskt bindande konventioner - både internationella och nationella regelverk.

Den stora spridningen av FN:s värdesystem, alltså deklamationen för mänskliga rättigheter, och dess betydelse, kan sägas bero på att de hanterar två viktiga frågor: fred och demokrati (Bobbio 2000:32-34, 87). Mänskliga rättigheter, fred och demokrati är sammanvävda och verkar i symbios med varandra. Utan de mänskliga rättigheterna, finns ingen demokrati, utan demokrati saknas nödvändiga betingelser för konfliktlösning på ett fredligt sätt. (Bobbio 2001:7-8, 87). Demokrati betyder som bekant folkstyre vilket förutsätter demokratiska fri- och rättigheter såsom press-, mötes-, yttrandefrihet. I FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna innefattas individens rätt till yttrande och information (Bobbio 2001:7-8, 87). Press- och yttrandefrihet beskrivs som hjärtat i en demokrati och journalistiken för den

tredje statsmakten (Hare, Weinstein 2009:610). Yttrandefriheten är en av de mest erkända rättigheterna världen över, men också ofta otillräckligt (Smith 2016:304, 306).

"Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers." (Art. 19).

I artikel 3 deklarerar att varje människa har rätt till liv, frihet och säkerhet, vilket också är en förutsättning för att kunna utföra journalistik arbete. Yttrandefriheten är en individuell rättighet vilket betyder att varje individ innehar frihet att uttrycka sina tankar, idéer utan att riskera att straffas för det. Att fritt kunna utföra sitt arbete som journalist, att granska makten, kritisera politiker och undersöka ämnen på regional eller nationell nivå är en indikator på hur demokratin efterlevs och är därför nödvändigt i ett öppet samhälle (Smith 2016:306). Fungerande demokrati är inte möjligt utan en allmän diskurs och dialog människor emellan. Yttrandefrihet gör diskursen och den allmänna debatten möjlig. Det betyder att rätten att få uttrycka sin egen åsikt samt ta del av information och andra åsikter är grundläggande förutsättningar för en demokratisk stat (Hare Weinstein 2009: 69). Ulf Petäjä skrev 2006 avhandlingen "Varför yttrandefrihet?". I ett av avhandlingens inledande kapitel redogörs för korrelationen mellan demokrati och yttrandefrihet. Enligt Petäjä är "fri kommunikation" av vikt för en demokrati och inte bara "kommunikation", det vill säga kommunikation mellan statliga aktörer och medborgare. Han skriver att yttrandefriheten tjänar syftet att skydda och garantera en fri kommunikation i en demokrati. För att definieras som demokrati ställs kriterier upp, både formella och informella. Ett av de informella kraven är att medborgare har möjlighet att göra rationella och autonoma ställningstagande. Detta ställer krav på att medborgarna är tillräckligt informerade och kunniga för att kunna ta autonoma och rationella beslut och åsikter. (Petäjä 2006:14-15, Dahl 1999:173).

Yttrandefriheten (artikel 19) är en förutsättning och ett kriterium för upprätthållande av andra rättigheter, exempelvis individens rätt till utbildning, (artikel 26). Yttrandefrihetens roll är att skapa möjligheter för medborgare att ta del av fakta, argument och information. Rättigheterna är sammanlänkade och beroende av varandra (Smith 2016:341) Det leder till en personlig utveckling och att människor på ett mer genomtänkt, självständigt och övervägt sätt kan förhålla sig och ta del av information och engagera sig i politiska angelägenheter (Petäjä 2006:15). Utbildningen ska stärka individen och de grundläggande friheterna, som yttrandefriheten innefattar. Syftet med utbildning är att främja förståelse och tolerans människor emellan och värna om fredens bevarande. Endast genom yttrandefriheten är utbildning möjlig

och dess syfte är individens utveckling och hens rätt att utveckla sin åsikt (Smith 2016:333-334, 337). Tillgången till information och tillämpning av yttrandefrihet är också en förutsättning för att medborgare på ett rimligt sätt ska kunna förhålla sig kritiskt och kunna välja mellan olika politiska partier och deras budskap. Fria val kräver transparens och tillgång till fakta. Vidare behöver även olika partier ha rätt att föra ut sitt budskap utan att straffas eller censureras. Petäjä citerar Robert Dahl som 1999 skrev *”Yttrandefriheten är nödvändig både för effektivt deltagande och upplyst förståelse”* (Dahl 1999: 264).

3.2. International Covenant on Civil and Political Rights, ICCPR

Konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna i ICCPR ratificerades av Etiopien 1993. Enligt FN:s allmänna kommentarer, som är framtagna för att ge de förbundna staterna vägledning i hur en artikel kan tolkas och implementeras, har medier rätt att få tillgång till information för att säkerställa sin funktion - alltså informera och agera som en granskande instans av samhället och dess makthavare (General comments 34). I praktiken är det också ett uttryck för att journalister ska ha rätt till dokument och information för att kunna vara en oberoende aktör.

Enligt ICCPRs artikel 19 är varje individs åsikt skyddad, detta gäller även avvikande politiska eller religiösa åsikter. Människors möjlighet och lika rätt att uttrycka tankar och åsikter är grundläggande och oumbärliga för att en demokrati ska fungera långsiktigt (Barendt:19). I artikel 19 tydliggörs att media har rätt att kommentera och rapportera utan att bli censurerade. Massmedias funktion är att informera och upplysa medborgarna samt att fungera som en plattform i den politiska och offentliga debatten. Dess funktion är också att vara oberoende granskare av makthavare och politiker samt andra institutioner och organisationer. Dessutom ska de fungera som förespråkare eller kritiker av idéer och tankar. Enda sättet att uppfylla ovanstående funktioner är genom yttrandefriheten (Petäjä 2006:16). En censurerad och fri press är en förutsättning för att säkerställa individens informationsfrihet och yttrandefrihet, likaså åtnjutande av andra rättigheter i landet (General comments 34). Yttrandefriheten ska garanteras på alla olika nivåer, nationellt såsom lokalt (General comments 34).

Det finns en relation mellan pressfrihet och korruption där pressfriheten försvårar möjligheterna för korruption. Enligt Ross är professionella pluralistiska medieinstitutioner med rätt att kritisera makten det enda sättet att motverka korruption (Ross 2007:1066). Media har vidare avgörande roll gällande avslöjanden av terrorhandlingar och brott mot mänskliga rättigheter, därför är det viktigt att inte begränsa

journalister genom att exempelvis hota dem eller avstå att ge dem information (General comments 34). Hot mot journalister begränsar yttrandefriheten och leder till självcensur (Frère 2014:181-187).

Säkerhet och frihet för individen, fastslaget i artikel 9 i ICCPR, är avgörande för utövandet av det journalistiska arbetet (General comments 35). Enligt FN kommitténs kommentarer får inte en person frihetsberövas utan skälig laglig grund och inte heller hotas eller trakasseras (General comments 34). Vidare ska staten skydda individer som blivit olagligt frihetsberövande och agera när hot riktas mot journalister och människorättsförsvarare.

Individens frihet står alltid i relation till sin omgivning. Yttrandefriheten är inte absolut, vilket innebär att staten har rätt att begränsa den vid särskilda situationer. Det kan gälla vid skydd av nationens säkerhet eller den allmänna ordningen, sedligheten eller folkhälsan (General comments 34).

Yttrande- och pressfriheten räknas till de negativa rättigheterna som kan betraktas som en frihet från statlig inblandning. (Diamond 2008:312). De negativa rättigheterna innebär också att vissa handlingar avstås för att rättigheten ska uppfyllas. I det här fallet - att ansvarig utgivare i samråd med redaktörer och journalister ska kunna ta egna publicistiska beslut - fria från statlig inblandning eller censur. Enligt FN kommitténs kommentarer har staten ansvar att främja nya medieraktörers oberoende och säkerställande av att dessa har tillgång till information. Staten ska garantera redaktionell frihet och bör tillhandahålla finansiering som inte undergräver journalisters oberoende (General comments 34).

3.3. African Charter on Human and Peoples Rights (ACHPR)

Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter, African Charter on Human and Peoples Rights (ACHPR), också kallat Banjul Charter, är Afrikas motsvarighet till Europakonventionen. Den är formad utifrån en blandning av traditionella inhemska värderingar och internationella regelverk (Donnelly 2013:177). ACHPR ratificerades av Etiopien 1998 och ska spegla den afrikanska synen på rättigheter och skyldigheter (Donnelly 2013:177).

ACHPR fastställer yttrandefriheten som en grundläggande mänsklig rättighet och en hörnsten för det demokratiska samhället. Yttrandefriheten beskrivs som ett sätt att säkerställa respekten för de andra mänskliga rättigheterna och friheterna. ACHPR deklarerar individens rätt till att ta emot information,

sprida åsikter och yttranden men (enligt artikel 9.2) inom lagens gränser. Det här betyder således att yttrandefriheten är avhängigt av den nationella lagstiftningen, där varje suverän nation har rätt att ta beslut om begränsningar. Samtidigt tydliggörs i ACHPR att alla lagar som begränsar yttrandefrihet ska överensstämma med internationella normer om yttrandefrihet samt de mänskliga rättigheterna. I artikel 9, saknas specificering om vad som ingår i begreppet yttrandefrihet. Jämfört med FN-deklarationen, artikel 19 där alla uttrycksmedel inkluderas, görs inte något sådant tydliggörande i ACHPR.

I artikel 17 anges rätten till utbildning, utveckling och rätt att delta i kulturella aktiviteter samt möjlighet för individen att utvecklas (Smith 2016:333) I samma artikel ställs också krav på att ta hänsyn till traditionella värderingar. I flera artiklar i ACHPR nämns rätten till att utvecklas både socialt och kulturellt. Kritiker hävdar att dessa skrivelser kan bidra till att legitimera kränkningar av de mänskliga rättigheterna i en del afrikanska stater, genom att hänvisa till afrikanska traditioner (Claiming human rights:2019). Vidare har kritiker framhåvt att stadgans vaghet skapat problem vid tolkning av texten. I artikel 27 deklarerar att individens frihet ska utövas med vederbörlig hänsyn till andras rättigheter, moral och gemensamma intresse.

Enligt den ACHPR har var och en rätt till liv, frihet och personlig säkerhet. I artikel 6, framgår att individen har rätt till säkerhet och inte får fråntas sin frihet - om inte så lagen kräver det. Enligt ACHPR ska rättigheter såsom rätten till säkerhet garanteras genom den internationella deklarationen av de civila och politiska rättigheterna som är universella och odelbara. Samtidigt erkänner inte ACHPR individens rätt till integritet eller rättighet att inte utföra tvångsarbete. Ytterst ansvarig är varje suverän stat som ska säkerställa individens skydd av mänskliga rättigheter. Övervakningsorgan såsom domstol har en avgörande roll gällande prioriteringsordning och fastställandet av individens skydd.

ACHPR skiljer sig på flera sätt från andra internationella konventioner. I ACHPR innefattas rätten för "folket" där man frångår individens rätt till individuella rättigheter och inkluderar gruppen och rätten till grupprättigheter. Deklarationen tillskriver förvisso att varje människa har rättigheter - men även skyldigheter gentemot sin familj, stat och det internationella samfundet, som att visa tolerans och respekt för andras rättigheter (Smith 2016: 136-139). . *"The promotion and protection of morals and traditional values recognized by the community shall be the duty of the State"* (Art. 17 ACHPR).

3.4. Temaområden för analys

Nedan presenteras de perspektiv på yttrandefrihet som analysen utgår från. Dessa perspektiv har utformats utifrån ovan urval av deklARATIONER och konventioner med tillhörande analys.

Rätten till säkerhet och liv fastställs i ACHPR artikel 6, ICCPR artikel 9 och UDHR artikel 3.

Journalister har ett av de mest riskfyllda yrkena i Etiopien. I Ogaden har journalister tvingats till censur och utsatts för hot vilket begränsat yttrandefriheten. Media har en avgörande roll gällande avslöjanden av terrorhandlingar och brott mot mänskliga rättigheter. Media och yttrandefriheten försvårar möjligheten att korrumpas. Enligt FN kommittéens kommentarer får en person inte hotas, trakasseras eller frihetsberövas utan skäl原因. Vidare bör staten agera när hot riktas mot journalister och människorättsförsvarare.

Tillgång till information är journalistens arbetsverktyg och en förutsättning för att kunna utföra sin profession och göra en kritisk och korrekt bedömning. Enligt ACHPR artikel 9, ICCPR artikel 19 och UDHR artikel 19 deklarerar individens rätt till information och yttrandefrihet. Tillgång till mångsidig information är också förutsättning för en långsiktig välgrundad demokrati. Individens förmåga att ta genomtänkta och kritiska beslut är beroende av information. Massmedias funktion är att informera och upplysa medborgarna och vara en oberoende granskare av makthavare. Uppfyllandet är genom yttrandefriheten. En fri, o censurerad press är en förutsättning för att säkerställa individens informations- och yttrandefrihet, likaså åtnjutande av andra rättigheter i landet.

Utbildning och utveckling är en förutsättning för att befästa yttrandefriheten. I ACHPR artikel 17 och UDHR artikel 26 fastslås individens rätt till utveckling, både socialt och kulturellt. Utbildningen ska stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna som yttrandefriheten innefattar men är samtidigt också ett verktyg för individens personliga utveckling och självständighet. Autonoma och rationella beslut ställer krav på grundläggande kunskap. Robert Dahls kommentar: *“Yttrandefriheten är nödvändig både för effektivt deltagande och upplyst förståelse”* förtydligar resonemanget. Medielandskapet i Ogaden har förändrats vilket också ställer krav på vidareutbildning för journalisterna. Då medielagar har reviderat i området bör kunskap om yttrandefrihet även stärkas hos allmänheten. Rätten till information är en förutsättning för varje individs intellektuella utveckling.

4. Metodval och materialinsamling

I kapitlet diskuteras val av metod för materialinsamling, samt de etiska övervägande som gjorts. Frågorna som ställs i uppsatsen är aktuella vilket inverkat på metodval, likaså ämnets komplexitet. Metodvalen avser att ge en helhetsbild av studiens genomförande där primärkällan är tillfrågades berättelser och uttalanden. Fältobservation, kvalitativa intervjuer och gruppintervjuer har gjorts (Fangen 2013:37-38). En kvalitativ metod är lämpad utifrån önskan om att se nya perspektiv och erfarenheter. (Smith 2018:70-72). För att få en djupare förståelse och bredare bild har olika metoder varit till fördel för att få gedigen kunskap i ämnet. Enbart intervjuer med enstaka journalister eller data kan ge en missvisande förståelse.

Resan ner till Etiopien - Jijiga och Addis Abeba - gjordes i februari 2019. Att göra intervjuer med högt uppsatta politiker och journalister i ett svårtillgängligt riskområde som Ogaden kan vara mycket tidsödande och nästintill omöjligt. En resa till Ogaden kräver goda förberedelser och stabilt kontaktnät. Att resa till Jijiga på måfå och söka information på plats är riskabelt.

Forskaren har god kontakt med visseblåsaren och den regionala presidentens rådgivare Abdullahi Hussein vilket öppnat flera dörrar. Hussein har ett stort förtroendekapital och kontaktnät både bland journalister, vanligt folk och politiska höjdare såsom ministrar och regionpresidenten (Fangen 2013:54-55).

4.1. Fältobservation

I Jijiga gjordes besök på en redaktion och fältarbete tillsammans med flera journalister i deras dagliga arbete. Fältobservation har innefattat olika delar, bland annat att vara med i redigeringsrum när TV-inslag har redigerats, besök i TV-studios och observation när journalister frågar ut presidenten. Forskaren besökte den TV-studio som används och fick se teknikrum och ett ofärdigt TV-studiobygge. Under dagarna i Ogaden följde forskaren också med på en utfrågning av presidenten och hans medarbetare. Frågestunden var för Ogadenier men direktsändes också av lokala och nationella medier.

Besöket på redaktionen och ute i fält möjliggjorde en närmare insyn i hur intervjuer görs, samt vilken teknik olika reportrar och TV-kanaler använder. Det här gav förståelse för de praktiska och tekniska utmaningar journalisterna kämpar med.

Övrigt fältarbete har varit de besök och möten som skett i staden Jijiga och Addis Abeba. Exempelvis besök i det numera stängda fängelset; Jail Ogaden, polisstationen i Jijiga, partilokaler, på en skola och samlingsplatser såsom restauranger och på gatan. Hussein visade även flera platser som blivit förstörda. All information blir en del av förståelsehorisonten för forskningsämnet (Fangen 2013:43). Fältobservationerna har inte spelats in utan anteckningar har gjorts och fotografier har tagits med telefon eller Ipad.

4.2. Intervjuer

Intervjuerna har varit semistrukturerade och gett utrymme för intervjuperson att framföra sin synpunkt och för forskaren att ställa spontana följdfrågor. Valet av intervjumetod baseras på en önskan om ge respondera utrymme att forma sina svar. Öppna frågor är till fördel för att intervjupersonen ska kunna framföra relevanta åsikter gällande yttrandefrihet utifrån sin kulturella kontext (Smith 2018:73-75). Öppna frågor bidrog till en mer avslappnad inställning för att sedan gå in på mer deskriptiva frågor för fördjupning (Gustavsson, Sandström 2018:167-168). Intervjutillfällena kan innebära problem såsom språkförbistringar eller missförstånd. Varken intervjuare eller den tillfrågade har engelska som modersmål och därför varit en fördel att spela in intervjuerna med mobiltelefon (Smith 2018:80-81). Alla intervjuer har gjorts på engelska och inneburit ett personligt möte, vilket gett större möjlighet att läsa in kroppsspråk och ställa frågor om direkta missförstånd uppstår. För att bli en god intervjuare bör man lyssna på frågor och svar och reflektera, för att förstå vad den intervjuade vill säga (Dabrowski 2011: 225).

4.3. Enskilda respondenter

Nedan följer en redogörelse av de enskilda respondenter som intervjuats.

Eskinder Nega är en prisbelönt journalist som suttit fängslad vid flera tillfällen efter att ha kritiserat Etiopiska regeringen och dess anti-terrorlagar. 2012 dömdes han till 18 års fängelse efter att ha kritiserat regeringen för att arresterat journalister och aktivister och för att ha brutit mot anti-terroristlagarna i Etiopien. Under sju års tid var han fängslad i Kaliti-fängelset i Addis Abeba (samma fängelse som journalisterna Johan Persson och Martin Schibbye). I februari 2018 släpptes han fri i en större amnesti av politiska fångar. I dag är Nega verksam journalist och arbetar med att utveckla nya mediekkanaler i Etiopien. Platsen för intervjun var på ett hotell i Addis Abeba.

Journalist R, är en man i övre medelåldern. R satt fängslad i det regionala fängelset Jail Ogaden under sex års tid och släpptes fri när fängelset stängdes ett halvår innan intervjun ägde rum. Han är en av få fångar som kommit levande ut ur fängelset. Under besöket i fängelset Jail Ogaden visar han runt i det numera stängda fängelset. Besöket är det första han gör efter att ha blivit frisläppt. Han har inte återgått till att arbeta som journalist. Besöket filmas och fotograferas. Av säkerhetsskäl är han anonymiserad.

Abdullahi Hussein är visseblåsaren som varit informationsansvarig och rådgivare i mediefrågor åt tidigare regionala president Abdi Muhamud Omer. Under två års tid samlade han material och dokumenterade de övergrepp som Abdi Muhamud Omer utsatte Ogadens befolkning för. Med livet som insats kopierade och smugglade Hussein 2012 ut bevismaterial som visade på interna möten där poliser och Liyu-Police soldater vittnar om övergrepp, våldtäkter, mord, tortyr och utpressning som befolkningen utsattes för. Filmmaterialet gav bevis för de övergrepp som skedde i regionen och resulterade i två filmer varav en, Diktaturens fångar, visades på SVT. Augusti 2018 återvände Hussein till Ogaden och är sedan dess rådgivare åt nye presidenten Mustafa Omer och sekunderar även i pressfrågor. Intervjun med Hussein gjordes på en restaurang på en avskild plats. Hussein guidade även i Jijiga och ordnade med kontakter och säkerhet.

Mustafa Omer är regionen Ogadens president. Han intervjuas i sin presidentbostad i Ogadens provinshuvudstad Jijiga. Omer har tidigare tvingats leva i exil efter att ha kritiserat före detta regionspresident Abdi Muhamud Omer. Under intervjun berättar Omer om sin framtidsvision för regionen och syn på yttrandefrihet.

Dr Merera Gudina är ledare för oppositionspartiet Oromo People's Congress (OPC) och professor i political science & international relations på University of Addis Abeba. Han arresterades 2016 för att ha haft kontakt med "terrorister och anti-fredliga aktörer". 2018 friades han i den större amnesti som utfördes. Platsen för mötet är i hans arbetsrum på universitetet i Addis Abeba.

Kvinnlig journalist är på arbetsresa i Jijiga med bevakningsområde "kvinnofrågor". Hon är en av två kvinnliga journalister som intervjuas i uppsatsen och är anonym på grund av säkerhetsskäl.

Minister Mohamed Yusuf är minister för Head of Diaspora Affairs & reintegration.

Diasporaministerns uppgift är att skapa goda förutsättningar för återvändare och diasporagrupper som fortfarande är bosatta utomlands. I Ogden är det en viktig ministerpost, Yusuf är även rådgivare till regionpresident Omer.

4.4. Gruppintervjuer

I studien har också gruppintervjuer hållits, vilket påminner mycket om den kvalitativa datainsamlingsmetoden fokusgrupp. Skillnaden är att intervjun hållits en gång och inte vid upprepade tillfällen. Utvalda personer har diskuterat yttrandefriheten och dess utmaningar, under ledning av moderator (Smith 2018:76-77). När gruppsamtal hållits har en semistrukturerad intervjuform använts, där minnesord och tematik såsom freedom of speech och journalism har varit vägledande. Metodvalet har visat sig lämpligt då interaktion och samspel tydligare kommer fram mellan personer och olika argument och tankegångar diskuteras. Tankesättet med metoden är att flera par ögon ser mer än ett par. Valet av gruppintervju är fördelaktigt om ämnet är nytt, komplext eller svårt att förstå. (Fangen 2013:13-15).

Tre gruppintervjuer har gjorts i uppsatsen. Alla gruppintervjuer är inspelade med mikrofon inkopplad i telefon och kompletterande bilder har tagits med kamera eller mobilkamera. Fördelen med inspelade intervjuer är att det är enkelt att återgå till materialet och lyssna på deltagarnas argument flera gånger (Smith 2018:80). Gruppintervjuerna hade främst ett regionalt perspektiv men i grupp 3 var det nationella perspektivet centralt. I grupp 1 och 2 låg fokus på hur yttrandefriheten konkret implementeras i arbetslivet. I grupp 3 talades det mer om det politiska läget och dess förändring.

Vid diskussion om antalet medlemmar i fokusgrupper anses fem deltagare vara idealet (Fangen 2013:17). Mindre grupper kan uppleva att de har större möjlighet att komma till tals. Efter gruppsamtalen var upplevelsen att sju och tio deltagare ändå fungerat bra och att ordet fördelats på ett bra sätt. Viktigt har varit att alla kommit till tals och det var till fördel att ha en tillbakadragen roll men också fördela ordet (Fangen 2013:18-19).

Frågor och diskussioner mellan journalisterna uppstod under samtalet vilket gav relevant information. Under samtalet diskuterades medie- och yttrandefrihet, den pågående förändring som skett under 2018-2019 samt vilka svårigheter och förändringar de stöter på i sitt dagliga arbete idag jämfört med tidigare. Situationen för journalister är ännu fragil och situationen i landet kan snabbt förändras och därför har deltagarna i gruppintervjuerna ett och två anonymiserats (Smith 2018:83).

Grupp 1 bestod av 10 manliga journalister som alla är baserade i Addis Abeba och alla kommit till Jijiga för att bevaka politiska frågor i regionen. Platsen för mötet var i en byggnad strax utanför en stor aula. Gruppen bestod av en blandning av journalister från privata mediebolag, statligt anställda journalister, frilansare och TV-fotografer. De arbetar med olika medier såsom radio, TV samt skrivande för webb och papper.

Grupp 2 bestod av sju medarbetare, en kvinna och resten män, alla verksamma i Ogaden. Mötet hölls i ett konferensrum. Det bjöds på sockrat mjölkte och elen kom och gick i mötesrummet vilket gjorde att intervjun i långa perioder gjordes i mörker. Journalisternas arbete har tidigare varit politiskt styrd men numera är de politiskt obundna. Samtalet handlade till stor del om hur journalisterna ändrat arbetssätt sedan kanalen fyra månader tidigare kunnat ta egna publicistiska beslut. Samtalet handlade även om journalisternas utmaningar, hot i vardagen, brist på utbildning och synen på press och yttrandefrihet i regionen.

Grupp 3 var ett samtal med två politiska ledare för oppositionspartiet Ginbot 7, Andargachew “Andy” Tsege och Berhanu Nega. Platsen för intervjun var deras kontor i centrala Addis Abeba. Fram till 2018 klassades partiet som terroristgrupp av Etiopiska regeringen och förbjöds att arbeta. Nu planerar de att ställa upp i kommande val. Under mötet gav politikerna sin syn på det politiska läget och på den utökade yttrandefriheten. Andargachew “Andy” Tsege, ledare för Ginbot 7, återvände till Etiopien i juli 2018 efter flera år i exil. 2014 kidnappades och arresterades han och dömdes till dödsstraff i sin frånvaro. Efter internationella påtryckningar från bland annat Storbritannien och rättighetsorganisationer frisläpptes han januari 2018 (The Guardian 2017). Berhanu Nega är professor i ekonomi och var borgmästare i Addis Abeba 2005. Idag är han politisk ledare för Ginbot 7. Efter att ha startat upp politiska partier klassades han som terrorist av etiopiska regeringen (Freedom in the world 2016:231). Under flera år vistades han i exil och har varit fängslad i Kalitifängelset.

4.5. Forskningsetiska övervägande

God etik, transparens och hänsynstagande är en förutsättning för att få givande samtal för inblandade parter (Fangen 2013:66-67). Att intervjua en person är ett sätt att utforska en annan människas universum och därav bör varje människa mötas med respekt och varsamhet (Dabrowski 2011: 225-228). Kvalitativa metoder ger utrymme för en djup förståelse för hur yttrandefriheten efterlevs (Smith 2018: 92).

Respondenterna i uppsatsen har informerats om intervjuens syfte och under mötet har flexibilitet präglad samtalet. (Fangen 2013: 66-67).

Majoriteten av de tillfrågade har höga positioner och vittnar om en tillvaro där hot är en del av vardagen. Oklart är vilka konsekvenser som respondenterna kan utsättas för efter att de har uttalat sig i uppsatsen. Det här ställer krav på god etik och gedigen research (Smith 2018:83). Med hänsyn till den bakgrunden har flertal respondenter anonymiserats och i uppsatsen framgår inte heller vilken mediekanal de arbetar för eller om de är anställda på statlig eller privat media (Fangen 2013:67). Mejlkontakt och telefonsamtal har upprätthållits med några av respondenterna under arbetets gång med en förhoppning om att framöver kunna fortsätta följa utvecklingen samt delge information. De som intervjuats eller observerats har getts stort utrymme att själva forma sina svar och dela med sig av vad de uppfattar som viktigt, vilket varit till fördel för uppsatsens trovärdighet och tyngd (Fangen 2013:67).

Forskaren, jag själv, har arbetat som reporter och TV-redaktör på nyhetsredaktion och har god kunskap i redigeringsprogram, svenskt arbetsflöde och journalistiskt arbetssätt, vilket ökat förståelsen (Fangen 2013:43-44). Forskarens gedigna bakgrundskunskap om arbetet var till fördel vid såväl intervjuer och observation. Att gå in i ett fält utan förkunskap är inte möjligt, ett tabula rasa. Kunskap skapar förtroende och förståelse vilket öppnat dörrar vid "go along" observationer. Förkunskaperna underlättade för att förstå de tekniska och arbetsrelaterade utmaningarna journalisterna mötte dagligen. (Fangen 2013:223-224). En "go along" metod, där observatören "hänger med" och guidas, ger fördjupad information om journalistens arbetssätt jämfört med ytterligare intervjuer. (Fangen 2013:221-222).

Vid fältarbete ska man vara medveten om att ens närvaro inverkar på situationen oavsett om man vill eller inte. Att som observatör ta för stor plats kan påverka resultatet negativt. Relationen mellan forskaren och intervjupersonen är alltid ojämlik och därmed är platsen för observationen viktig.

5. Analys av press- och yttrandefrihet i Ogaden

I detta avsnitt ämnar forskaren att redovisa den empiriska materialinsamling i form av observation och intervjuer. Delar av intervjuerna, fältarbete och citat återges med syfte att ge svar på uppsatsens frågeställningar. Först redovisas respondenternas upplevelse av säkerhet för journalister i Ogaden följt av tillgång till information och arbetsförhållanden för att sedan avslutas med tillgång till utveckling och utbildning.

5.1. Säkerhet för journalister i Ogaden

Att arbeta som journalist är ett av de mest riskfyllda yrken man kan ha i Etiopien (Skjerdal 2016). Få personer stannar kvar i yrket någon längre tid och genomsnittet för erfarenhet inom yrket 2016 var 5,2 år. 90% av journalisterna hade arbetat kortare än 10 år inom yrket (Skjerdal 2016). Säkerheten för journalister var i februari 2019 fortsatt ett problem och Ogaden klassas som ett högriskområde. 2016 uppgav majoriteten av journalister att de hindrades från att arbeta fram egna berättelser och nyhetsjobb (Skjerdal 2016). Regionen Ogaden har under flera års tid varit stängd för journalister. Tusentals människor har tvingats på flykt och människor har under lång tid levt i rädsla och inte vågat uttrycka tankar eller ifrågasätta makthavare (Hussein, Human right watch 2018, grupp 2). I Jijiga har flera kyrkor bränts ner och människor har dödats i sammandrabbningar och dödliga attacker (Hussein, fältobservation).

Ogadens förra regionpresident Abdi Muhamud Omer styrde regionen med järnhand och använde den regionala milisstyrkan Liyu Police som sin egen krigsstyrka och utfärdade order om avrättning, tortyr och våldtäkt. Abdi Muhamud Omer greps 27 augusti 2018 och väntas ställas till svars för våldet i regionhuvudstaden Jijiga och närliggande städer. Vid gripandet skrev TV-kanalen ETV: "arrested on suspicion of gross human rights violations as well as instigating ethnic & religious violence" (Africa News 2. 2019). Den statliga mediekanalen användes som propagandakanal till förra regionpresident Abdi Muhamud Omer och kallades för "en mans show" (Omer, Hussein). Abdi Muhamud Omer dödade människor och gav order åt journalister att lägga skulden på någon annan. Ogaden var en plats där presidenten regisserade och beslutade vad som skulle visas upp och publiceras (Hussein).

"He killed some people and he would tell the journalists to blame it on ONLF or a clan-conflikt"
(Hussein)

Journalister inväntade förre regionpresident Abdi Muhamud Omers order. Ingen fri rapportering var tillåten och att arbeta som journalist var riskabelt, de som ifrågasatte riskerade att avrättas eller fängslas (Hussein). I fängelset Jail Ogaden har tusentals fångar suttit fängslade och utsatts för tortyr, våldtäkt och avrättats, många utan rättegång (Hussein, Human right watch 2018, journalist R).

“He could tell the Liyu Police to arrest, kill and do everything to stabilise the president (himself), on the cost of human rights.” (Hussein).

Fängelset styrdes av tidigare regionpresident Abdi Abdi Muhamud Omers och hans milis Liyu Police. Journalisten R satt fängslad under sex år i Jail Ogaden. Abdi Muhamud Omer hade flera egna tortyrrum och våldtäktsrum där han utsatte fångar för övergrepp. Fängelset hade underjordiska fängelsehålor, vattenfyllda tortyrrum och en plats för en hyena och två tigrar som torterade fångarna. Journalist R var tidigare verksam journalist men tvingades fly till ett annat land på grund av sitt yrke. I utlandet kidnappades han och fördes utan rättegång till Jail Ogaden i kedjor. Under ett och ett halvt år satt Journalist R i en isoleringscell på en yta mindre än en kvadratmeter, i en “sitt-stå cell” med ett hål i mitten avsedd för avföring. Hans namn är inristat på väggen. Få fångar kom ut levande ur fängelset, många svält ihjäl eller torterades till döds. Journalist R visar runt i flera av de tortyrrum där han utsattes för grov misshandel och tortyr. Han vill berätta sin historia för att omvärlden ska förstå vad som pågått i Ogaden. Vänster hand har krympt till halva storleken jämfört med den högra efter att fängvaktare gång på gång bröt fingrarna på vänsterhanden.

“I will never release you, so pray to God, either you will die or my government will fail, so pray to God.” (Journalist R).

Förra regionpresident Abdi Muhamud Omer deklarerade att Journalist R aldrig skulle komma levande ut ur fängelsehålan.

Efter att Abdi Muhamud Omer tillfångatogs stängdes fängelset augusti 2018 (Hussein, Africa News 1:2019) och Journalist R släpptes, bara sex månader innan intervjun ägde rum. Besöket tillbaka i fängelset är hans första återbesök efter att ha blivit en fri man. Han har inte återgått till att arbeta som journalist.

“People were murdered and jailed without trial. Former regional president blamed murders and abuses on ONLF or clan conflicts. Media was used as a one-way channel for false information.”
(Omer).

Minnen av ljud av skrik, gråt och förtvivlan finns fortfarande kvar hos Journalist R. Hans kropp har tagit skada efter all tortyr han utsattes för (Journalist R). Förra regionpresident Abdi Muhamud Omer använde också fångar som slavarbetare för konstruktionsarbete (Yusuf). Human Rights Watch riktade 2018 stark kritik mot Etiopien gällande de inhumana förhållandena fångarna i Jail Ogaden tvingats utstå.

Media och mediaproduktion är centrerad till Addis Abeba och få korrespondenter är anställda på mediehusen (grupp 1). Pressfriheten i landet har under flera års tid varit inskränkt av nationell lagstiftning och journalister och oliktankande har censurerat sig själva (grupp 1 och 2). Få redaktioner kan garantera journalisters säkerhet, vilket gör att berättelserna från de mest utsatta områdena saknas i mediebevakningen.

“It is a problem with the security, it is very dangerous to send any journalist to Ogaden, specially to the Ogaden areas, it is very hard. It is a high risk area, you got many extreme forces, Al shabbab, fighters, the somaligoverment, so it is a high risk area.” (Grupp 1).

Journalisten Nega satt fängslad i sju år i Kalityfängelset. Han dömdes för terrorbrott efter att ha kritiserat Etiopiens dåvarande regering. Nu berättar han att han kan arbeta fritt och ställa vilka frågor han vill. Men flera regioner är svårtillgängliga och kan innebära livsfara för honom, exempelvis Oromia och Ogaden. Flertal av respondenterna beskriver en tillvaro där hot begränsat deras yrkesutförande, men anser också att ändring skett och är optimistiska för framtiden.

President Mustafa Omer beskriver Jijiga som en stad där människor varit inlåsta i rädsla. Optimismens vindar blåser nu och han menar att ingen trodde att regionen Ogaden skulle stabiliseras så fort som det gjort. (Omer). Människor kan röra sig fritt på gatorna, även nattetid och många vågar vända sig till journalister för att lyfta problem (Journalist M). Situationen är ännu skör, terrorgruppen Al-Shabab rör sig i området men har inte utfört några attacker (i februari 2019) och andra extremistgrupper har inte heller försökt ta över makten (Omer, grupp 2). Färre konflikter och attacker sker jämfört med 2017.

“Now it's a period when we are moving from tyranny to democracy, and freedom of speech is one of the most important things to transform this country into democracy”. (Hussein).

I februari 2019 är flertal medieaktörer på plats i Jijiga för att rapportera från regionen, även om det fortfarande är riskabelt (Hussein, grupp 2). Risken är numera främst sammankopplad med journalistens etniska bakgrund och klientillhörighet (Nega, grupp 2). Journalisten Eskinder Nega delar upp trakasserierna i “pre-2018 och post 2018- era”. Pre-2018 kom hoten främst från statliga aktörer medan under “post-era” riktas hoten från “non-state actors” via sociala medier och via anonyma hot (Fojo 2019:10).

“Our country is in a transition, there is a policy transition and the media is flourishing... Media are not limited by governments but limited by groups. One journalist can be limited by nationalists or this kind of challenges.” (Journalist E).

Enligt Nega är “non state actors” löst ihopsatta grupperingar, exakt vilka de är vet han inte med säkerhet. ”I will call them a fascist movement.” (Nega).

Etnisk tillhörighet har stor betydelse och den etniska spänningen har fortsatt att intensifieras. Idag utmanas landet av växande etno-nationalism styrda av icke-statliga organisationer (Nega). I Etiopien är politiken och media ofta kopplad till etnicitet (Nega). “The clan”, den etniska tillhörigheten, begränsar 2019 journalisternas rörlighet och utövning av press och yttrandefrihet. Tidigare var det staten som genom hot och våld begränsade journalister. Enligt Nega behöver journalistiken framöver *“be relevant and critical and not ethnically divided”* (Nega).

Majoriteten av respondenterna anser att separering av etnisk uppdelad press och politik är den bästa vägen framåt för landets demokratiska utveckling och yttrandefriheten.

“It would increase journalists' independence and freedom of expression of the population”
(journalist A).

Klientillhörighet är viktig och kan hindra individer från att våga uttala sig kritiskt eller ifrågasätta. Det här begränsar yttrandefriheten och är en stor utmaning enligt flera journalister (Grupp 1).

I ACHPR uttrycks individens skyldighet gentemot familjen och staten. Här hyllas den kulturella kontexten och en önskan om att bevara traditionen. Samtidigt deklarerar individens rätt till säkerhet (ACHPR art. 6, UDHR art. 3), vilket är en förutsättning för journalister att arbeta. Artiklarnas vaga formulering gör att tolkningsutrymmet blir stort och kan tolkas fritt utifrån egen fördel. Uppfyllande av artikel 19 i ICCPR är utifrån statens ekonomiska förutsättningar skyldiga att skapa möjlighet för journalister att kunna utföra sina arbeten och främja ett mångfacetterat medielandskap. Området Ogaden är svårtillgängligt och svårarbetat samt ett av Etiopiens fattigaste områden.

I Ogadenregionen har stridigheter blossat upp och korruption har förekommit även efter att nya regionregeringen tillträdde hösten 2018. Pressfriheten försvårar möjligheterna att korrumpas och kan ha en avgörande roll gällande avslöjande av brott mot mänskliga rättigheter. Yttrandefrihet är det enda sättet att uppnå transparens och en ansvarstagande regering, fri från tyranni och korruption. Pressen måste tillåtas att kritisera regeringen. När journalister rapporterat om korruption i området har de fått dödshot (Journalist Q). Hot har kommit in via telefon och sociala medier och riktats mot enskilda journalister (Grupp 2). Arbetet som journalist är riskfyllt, lågavlönat och mansdominerat. Få kvinnliga reportrar är ute på fält. Enligt de få kvinnliga reportrar som intervjuas väljs journalistyrket bort till förmån av ett säkrare och mer välbetalt arbete.

“Womens are in the movies and work in PR. It's because the political atmosphere, women don't want to work here”. (Kvinnlig journalist).

Det finns idag ingen organisering eller fackligt samarbete journalister sinsemellan (Grupp 1). Ingen av de tillfrågade journalisterna är ansluten till någon facklig organisation. De fackföreningar som finns i Etiopien är svaga och nästintill obefintliga menar respondenterna. En av respondenterna berättar att han inte blivit skyddad när det behövts och att de föreningar som finns är knutna till “clans”, etniska klaner.

“There is no credibility, all associations are in clans. Lots of journalists are working in Ethiopia but there are no independent associations.”(Journalist F).

“We have the clan protection, all associations are in clan... there is no independent associations. In the future maybe. Everything is only remaining on the paper, you need to stabilise institutions”(Journalist E).

Journalisten Nega är kritisk mot den uppdelade pressen och önskar en separation av politik och etnicitet. Tillfrågade respondenter anser att journalistiken måste vara opartisk och likaså byggandet av fackföreningar som kan ge skydd åt journalister.

“Without strong institutions there is no way to protect my rights and freedom of speech. There is no association that can stand strong face to face to the government, you stand as an individual”
(Journalist F).

Traditionen av facklig organisering saknas men behöver byggas upp menar flera respondenter (Grupp 1). Enligt ACHPR artikel 18 är familjen den naturliga gemenskapen och basen i samhället. Staten ska värna om familjen och det är genom familjen som moralen och den psykiska hälsan ska tas omhand.

Tidigare har hot om våld och fängelse begränsat journalister yttrandefrihet, situationen har förändrats och hotens avsändare är andra personer. Det här har enligt flertal respondenter lett till att viljan att rapportera blivit starkare (Grupp 2, kvinnlig journalist). Den gemensamma riktlinje grupp 2 har haft för att hantera hot är att fortsätta att arbeta och sträva efter kritisk nyhetsrapportering berättar medieredaktör (Journalist M; K). Efter att mediehuset slutat sända regeringens propaganda upplever respondenterna i grupp 2 att det finns ett stort stöd från folk i området. Intresset för vad som sker i regionen är stort och många invånare tipsar om nyhetsuppslag och händelser. Enträget arbete gynnar trovärdigheten och nu kan de arbeta enligt journalistiska etiska regler (Journalist Q). Hoten upplevs inte som ett problem i nuläget men det tycks gå i den riktningen (Journalist Q).

5.2. Tillgång till information och arbetsförhållanden

Stor förändring har skett i Ogaden gällande tillgång till information hos journalistkåren. Situationen för journalister i Ogaden var svår 2017 och enligt respondenterna fanns krav på vad som skulle bevakas. Media från Ogaden handlade om att marknadsföra tidigare regionpresident Abdi Muhamud Omer (Hussein). En majoriteten av journalisterna i landet hade svårt att själva ta beslut om sina arbetsuppdrag och beskrev sin uppgift att “bevara freden och ge en positiv image av Etiopien” (Skjerdal 2011:58-74). Vidare upplevde de påtryckningar från källor (Skjerdal 2016). I Ogaden förekom hot, våld och människor fängslades. (Grupp 2, Hussein, Journalist D).

“I want you to film my hole speech and broadcast it. He, Abdi Iley (Abdi Muhamud Omer), told the journalists to make fake news. For example, he killed some people and he would tell the journalists to blame it on ONLF or clan-conflikt. It was a situation that no one would interfere or do anything different than the president told them to”... People were killed only because they communicated on what’s on their mind. People were killed because they criticised the government, it was very horrible” (Hussein).

Flera av journalisterna minns tiden som hemsk och att medieutbudet var styrt (Grupp 2). Den regionala mediekanalen har på fyra månader gått från att vara statligt styrd till att redaktionen själva tar publicistiska beslut. Redaktör säger att mediekanalen numera är oberoende. De två stora taggtrådsklädda murarna som omringar mediehuset har blivit en symbol för hur tidigare förra regionpresident Abdi Muhamud Omer styrde mediehuset som sin egen propagandakanal (Hussien). Grindarna är numera obebakade och öppna och journalister välkomnar folk att lämna nyhetstips (Journalist Q).

“We are a new channel now, when the change has come, the number of customers has increased... we try our best, and ask people what challenges they have. What are they hearing, for example the lack of water, or lack of health problems, education problems, any basic needs... if there is any corruption we ask the person that is responsibility. To make the news relevant and not propaganda.” (Journalist Q).

“With the new prime minister we have the freedom of speech... Now you can talk to the editor about anything, if you say something bad about the government the editor will put it out. Before, if you said something bad about the government, they kicked you out, maybe in jail or try to kill you. It was hard. ” (Kvinnlig journalist).

Sedan nystarten av mediekanalen har redaktionen arbetat hårt för att få tillbaka förtroende hos befolkningen. Journalisterna har ägnat tid åt förtroendeskapande fältarbete i närliggande byar och producerat lokala uppslag (Journalist Q, journalist M). Exempelvis har reportage gjorts om de mord och övergrepp som befolkningen utsattes för under förra regionpresident Abdi Muhamud Omer ledning, och om den mat- och vattenbrist som människor lider av (Journalist K; Q och L). Målet är att tydliggöra journalisternas oberoende och visa att första lojalitet är till medborgarna. Omställningen att våga ifrågasätta har gått fort och utgör en positiv förändring (Journalist Q; Hussein).

*“Before the premierminister came to power, the people don't want to listen to any kind of media, they said that we were speaking the propaganda of the government. But now they hear us.
- Why is it important? Because it's freely, you can give a voice to the voiceless. Yes, Voice to the voiceless.”* (Kvinnlig journalist).

Februari 2019 är journalisterna friare att komma med idéer, ifrågasätta politiker och planera sina egna nyhetsuppslag och program (Journalist D; Q; M och Kvinnlig journalist). Hittills har den lokala regeringen i Ogaden villigt svarat på journalisternas frågor och varit öppna för att människor ifrågasätter deras politik (Grupp 2).

Regionpresident Mustafa Omer beskriver att vägen till ett fungerande samhälle går genom demokratiska institutioner. Han är positiv till att regeringens arbete diskuteras och kritiseras. Omer beskriver att Ogadens befolkning är i början av en process där människor börjar lära sig om sina rättigheter.

Det undantagstillstånd som utlystes 2016 (som inskränkte yttrande, press-och mediefriheten) är borttaget och blockaden av ett hundratals webbsidor är sedan 2018 hävd (ECOI 2018). Mediekonsumtionen sker främst via radio och TV. Jämfört med 2017 är det idag (februari 2019) enklare för journalister att söka information på nätet men informationen kan vara svårvärderad.

“You can easily find information from different sources but the problem is the credibility. When you report on spot and gather information, there is a gap between credibility. In Ethiopia it's very difficult especially for the private media. Because of security and because of trust”. (Journalist C).

Flera av respondenterna ser inte att andrahands källorna är tillförlitliga källor. Ogaden är fortfarande svårarbetat, förutom hotbilden är det är svårt att få tag i pålitlig information (Grupp 1). Att själv ta reda på fakta på plats, samla dokumentation och göra intervjuer är bästa sättet att få tillförlitlig information. Fortfarande är primärkällan via kontakter. Men det kräver resurser, tid och är fragilt (Journalist C; D).

Yttrandefriheten benämns som en negativ rättighet, också kallad för “frihet från statlig inblandning” (Diamond 2008:312). Statlig media dominerar fortfarande medieutbudet och privata aktörer har sämre tillgång till information och statliga dokument. Jämfört med innan 2018 är det enklare att få kontakt med

statligt anställda och personer att intervjua men statliga myndigheter ger information till statlig media främst.

“Trust is very important and access to information is very important. It is difficult for us as a private media to get official information, and to get access to official documents, for the government media it is easy. The access to information is hard. The government give the information to their own media, so the access to information is one of the market faktor in Ethiopia now. The private media is hard to compete with the government media. Money and access to information- it is very challenging” (Journalist C).

Skillnaderna mellan medieaktörer i landet är och har varit ett demokratiskt problem under en tid. (Skjerdal 2016). I Ogaden har fri media under lång tid varit förbjudet men välkomnas nu. Enligt ICCPR kommittées rekommendation ska staten främja olika medieaktörer och uppmuntra till mångfacetterat medielandskap. Yttrandefriheten ska vara ett skydd mot statlig inblandning i journalistiskt arbete. Staten ska garantera redaktionell frihet där media, både oberoende privata aktörer och statlig media, har rätt att få tillgång till information och rapportera utan att bli censurerade. (General comments 34). För att bygga en hållbar demokratisk utveckling i landet krävs oberoende medieaktörer och granskning av makthavare (Eskinder Nega). Fördelningen av statlig information snedvrider konkurrenssituationen (Grupp 1, 3).

Arbetsförhållandena skiljer sig även på andra sätt mellan journalister. Statlig media har generellt bättre teknik och stabilare ekonomiska resurser medan frilansande journalister har enklare teknisk utrustning vad gäller exempelvis kameror och redigeringsprogram. Frilansande journalister och privat media anger att det är svårt att livnära sig på journalistiken och berättar att arbetsförhållanden är sämre (Journalist B, E, G och J).

“It is still lots of fears and hard for private media. The media is diverse, with print, statemedias and local media. The print media is limited because the paper is costly. But compensating by give the information by websites. But its hard if you write in amharic, it's easier if you write in english.” (Journalist A).

I landet talas flera olika språk och medier rapporterar således på de olika men etermedia sänder främst på de större språken. Rekommendation gällande uppfyllandet av ICCPR ställer krav på staten att ta särskild

hänsyn till de språkliga minoriteter och främja ett brett utbud av informationskanaler och media (General comments 34).

Enligt respondenter är det enklare att ta betalt för sitt arbete om artikeln är skriven på engelska jämfört med exempelvis språket amharic. I Etiopien, likaså i Ogaden, saknas infrastruktur för tryckta medier, såsom prenumerationstjänst eller kiosker där lösnummer kan säljas. Det är svårt att få folk att betala för sin mediekonsumtion via webbsidor vilket påverkar möjligheten att ta betalt för sitt arbete (Grupp 1). Den ekonomiska aspekten har inte ändrats nämnvärt senaste året (Grupp 1).

Vägen mot ett mer demokratiskt samhälle är beroende av en fungerande kommunikation mellan regering, och media och medborgare. För att utveckla och skydda press och yttrandefriheten krävs starka institutioner och lagliga skyddsåtgärder samt en hög professionalitet. ACHPR proklamerar tillgång till information och enligt artikel 17 främjas individens utveckling, i samma mening ska hänsyn tas till den kulturella kontexten och traditionen. Områdets invånare har under flera års tid utstått övergrepp och våldsamheter och önskar att leva i trygghet. Journalister har fått kommentarer från människor bosatta i området om att det inte är rätt tid att ifrågasätta den nyttillträdde regeringen i Ogaden. Ifrågasättandet har också betytt att människor blir upprörda och de har uttryckt oro om att medias rapportering kan skapa oreda och osäkerhet i Ogaden. Människor är trötta på att leva i rädsla. (Journalist Q; Journalist K). Oron för att journalister ska ifrågasätta politiker tyder också på en låg kunskap bland befolkningen om den förändring som skett i Ogaden, likaså på den okunskap om de förändringar som skett gällande utövande av yttrandefrihet. Samtidigt visar det på hur djup rädslan för tidigare politiska ledare varit och på hur svagt förtroende media har haft. Det visar att förändring tar tid och kan vara skör.

5.3. Utveckling och utbildning

I februari 2019 berättade flertal redaktörer och journalister i Ogaden att de under senaste fyra månaderna kunnat ta egna publicistiska beslut utan rädsla för repressalier. Det här är en ny företeelse jämfört med tidigare då beslut togs av politiska ledare (Grupp 2; Hussein).

En utmaning nu är den praktiska journalistiken och det tekniska kunnandet hos journalisterna. Tekniken som flertal journalister använder är föråldrad och inte alltid tekniskt kompatibel, exempelvis mellan kamera och studioutrustning eller mikrofon (Journalist P). Det saknas fungerande arkivsystem och i

mediehuset står en halvklar studio. Men de ekonomiska resurserna är slut och inga pengar är på väg in. Idag används även viss analog utrustning. Inköp av ny teknik skulle underlätta och effektivisera arbetet. (Journalist N; O; P). Journalister söker kunskap om redigeringsprogram och andra tekniska frågor via Youtube. Detaljer kan tyckas, men sammantaget påverkar den föråldrade tekniken arbetsflödet och stjälar tid från innehållsutveckling och journalistens faktiska uppgift: att granska, publicera och informera medborgare (Journalist P). Den tekniska situationen har inte förändrats nämnvärt sedan 2018. Respondenterna efterfrågar utbyte med mediehus och teknisk utbildning.

“We need training in how to be independent from the government. We need to be on an “island”, where the government can't reach us.” (Journalist I).

Efter många års vakuum av journalistiskt ifrågasättande efterfrågas nu träning i faktagranskning och gräv (Grupp 1 och Grupp 2). Flera journalister talar om att teorin finns där men att den praktiska kunskapen *“how to work as a independent journalist”* saknas (Tsege; Nega). Förutom praktisk träning önskas också kunskapsutbyte med mediehus i andra delar av världen, exempelvis Sverige, som har en lång tradition av tryckfrihetsförordning, pressfrihet och oberoende redaktionellt beslutsfattande. Journalisterna tampas dagligen med bristande teknik och journalistiska utmaningar.

Frilansjournalisterna efterfrågar förutom kunskapslyft en önskan om att minska *“teknikglappet”* mellan statligt anställda journalister och frilansare. Det handlar främst om kompetensutveckling inom redigeringsprogram och publiceringsverktyg. Att hitta professionella och kunniga journalister är svårt (Journalist D och M). Kunskapslyft och professionalitet efterfrågas och praktiska exempel på hur kan man på ett säkert, balanserat och professionellt sätt kan rapportera från byarna.

Flera universitet i huvudstaden Addis Abeba utbildar journalister. Universiteten ger den teoretiska kunskapen men det praktiska kunnandet och arbetsverktyg om hur journalistik faktiskt görs saknas (Grupp 3, 1). Eleverna behöver få mer erfarenhet och praktik under utbildningen (Grupp 1). Universiteten är statligt knutna och respondenter i grupp 3 ser dem inte som oberoende (Grupp 3).

En pluralistisk press och informationsfrihet skapar medvetenhet och är behövlig för varje individs intellektuella utveckling. (ICCPR general comments 34). Bristen på mångsidig information har varit påtaglig i Ogaden. Yttrandefrihetens syfte är att garantera fri kommunikation i en demokrati. Ett av kraven definieras i att varje medborgare ska ha möjlighet att göra egna rationella och autonoma

ställningstaganden. För att kunna göra det ställs krav på att medborgaren är tillräckligt informerad och kunnig för att kunna komma fram till ett autonomt beslut. Fattigdom har stor inverkan på människors vardagsliv i Ogaden och även vid beslutsfattande. (Grupp 3, Grupp 1, Nega).

”It’s easy for people to get manipulated because of the poverty, no employment, no hope, when people are poor there are more easy to go into extremism, it works the same in every society, when you lose hope, then you are cuseesfulled for this voices.” (Nega).

Enligt konstitutionen ska nästa allmänna val hållas 2020 på regional och nationell nivå. Responenter har uttryckt oro för att konflikter kan trappas upp men också för att människor behöver mer grundkunskap om hur en demokrati fungerar. Utöver grundläggande information om hur valet går till och hur man röstar, behöver befolkningen få information om varför det är viktigt att lägga sin röst. (Gudina). I februari 2019 tilläts partier att öppna arbetet och presentera politiska idéer inför det planerade valet (Grupp 3). Med korrekt och relevant information fungerar journalistiken som ett demokratiskt instrument. Upplyst förståelse och fria val kräver insyn och fakta. Tillämpning av yttrandefrihet är förutsättningen för medborgare att kunna förhålla sig kritiskt och ha möjlighet att aktivt välja mellan olika politiska partier.

Sociala medier har fått stort genomslag i hela Etiopien, främst Facebook men också Youtube (Journalist I, Eskinder och Nega). Sociala medier i stor utsträckning av privatpersoner, medier och politiska partier (Grupp 1). Sociala medier har gett större möjlighet för människor med knappa resurser att ta del av information och enklare kunna kommunicera med varandra (Gudina). När politikern Gudina frisläpptes från fängelse var det via sociala medier som organiseringen av hans välkomnande genomfördes. På några timmar hade tusentals människor samlats för att välkomna honom. Tidigare vågade få personer posta inlägg på Facebook men nu postar och delar folk inlägg och åsikter. (Grupp 3). Tillfrågade respondenter ser sociala medier som en möjlighet men också en utmaning.

“The media is flourishing. Democracy is a kind of fake news stories, in practice, the fake news is challenging for the media.” (Journalist E).

“Regulation of this is not the answer, we need to ask, who is posting? Do they know the principle of journalism and freedom of speech? When you express something, you need to think about the responsibility.” (Journalist E).

Sociala medier har också blivit ett redskap för att sprida falsk information och propagandaspridning som en kanal för “fake news”. Avsaknaden av källkritiskt kunnande hos befolkningen är ett problem.

Befolkningen behöver förstå vilka normer man är med och skapar vid publicering på sociala medier.

(Grupp 1; 2). “Fake news”, falska nyheter, är ett utbrett problem och flera respondenter efterfrågar en mekanism för faktakoll, en typ av “medieombudsman” (tidigare kallad pressombudsman i Sverige), med uppgift att granska informationsflödet och kritiskt granska journalistiska felsteg i pressen. Kännetecken för god journalistik är att den tillåts att granskas. Diskussionen om hur en medieombudsman ska utformas finns inga enkla svar på, men efterfrågan finns bland respondenterna. Nu saknas lösningar på hur de gemensamt ska möta spridningen av falska nyheter och felaktig journalistik.

Behovet av en bredare utbildning i källkritik, yttrandefrihet och sociala medier uttrycks av såväl politiker som journalister (Husseini; Tsege; och B. Nega). Kärnan i journalistiken är att oberoende och att fritt kunna granska och publicera med syfte att informera medborgare. Respondenterna efterfrågar utbildning gällande praktiskt utövande, grävande och teknisk utbildning. Utöver det efterfrågas en kunskapshöjning hos människor boende i Ogaden om yttrandefrihet och journalistikens funktion.

“We are in a need of a fact checking system, like media are.” (Journalist E).

6. Diskussion och slutsats

6.1. Diskussion

God journalistik låter sig kritiseras och granskas samt ger kunskap för att individen ska våga ifrågasätta. Den kräver att journalister har en absolut yttrandefrihet och tillgång till information, säkerhet och rätt till utveckling.

Säkerhet

Den brutalitet befolkning och journalister utstått i Ogaden är svår att ta in om man inte varit på plats. Människor har utsatts för våld, hot, och journalister har suttit fängslade utan rättegångar och tvingats lämna sina hem. Invånare har fått sina bostäder nedbrända, fängslats och torterats. Respondenter vittnar om att de levde i skräck. Den totala avsaknaden av yttrandefrihet uteslöt omvärlden under lång tid från att veta vilka övergrepp som pågick i Ogaden.

Vid mötet med Journalist R håller han fram sin hand som förstörts efter år av tortyr i Ogaden fångelset. Han arbetar inte längre som journalist, hans tid som fånge i Jail Ogaden har satt djupa spår. Journalist R vill berätta sin historia för omvärlden, för att vi ska förstå vilka övergrepp befolkningen i Ogaden fått utstå. Han liksom många andra journalister i den här uppsatsen har tvingats göra stora uppoffringar för det fria ordet.

Säkerheten har förbättrats i området, politiker vittnar om att invånare kan röra sig fritt, men situationen är ny och säkerheten är delvis också beroende på individens etniska tillhörighet. Redaktörer och journalister berättar att de själva kan planera sina arbeten och research, vilket är en stor förändring. Fri media ökar möjligheterna att avslöja korrupcion i samhället. Men 2019 klassas Ogaden fortfarande som högriskområde. Få redaktioner kan garantera reportrars säkerhet och berättelserna från de mest utsatta områdena saknas i mediebevakningen.

Hot förekommer men från andra aktörer och inte i samma utsträckning som tidigare. Ogadenier har uttryckt rädsla för att journalister ska ifrågasätta den nytillträdda regeringen, vilket vittnar om att människor under lång tid levt i rädsla och har en låg kunskap om den förändring som skett i regionen och om yttrandefriheten. Ett första stapplande steg mot demokrati har tagits och journalisters säkerhet är avgörande för att omvärlden ska få ta del av det som sker och skett i regionen.

Tillgång till information

Yttrandefriheten är demokratins främsta verktyg. Journalistikens uppgift är att granska makthavare och publicera för att informera allmänheten. Genom berättelserna får vi förståelse och kunskap. Att som journalist i Ogaden kalla sig "*independent media*" är högtidligt efter år av journalistiskt vakuum och påtvingade uppdrag. Framtidsvisionerna och optimismen är även märkbar hos Ogadens lokala politiker. Oberoende media är ett demokratiskt instrument om journalister har fri tillgång till korrekt och relevant information. Flera av journalisterna vittnar om att de 2019 vågar ställa frågor de tidigare skulle straffas för och att de numera inte arbetar för staten, utan i allmänhetens tjänst.

Respondenterna anser att det är enklare att få ut dokumentation jämfört med 2018 och att situationen har förbättrats, men att tillgången till information skiljer sig mellan statligt finansierad media och privata medieaktörer där statligt anställda har större tillgång till dokument. Privata medieaktörers främsta informationskällor är fortfarande via kontakter. Andrahandskällor såsom webbsidor exempelvis är enligt flera av journalisterna svåra att bedöma om de är tillförlitliga källor. Ogaden är fortfarande svårarbetat och det är svårt att få tag i pålitlig information. Att korrespondera på plats är resurskrävande och fragilt. Yttrandefriheten tjänar syftet att skydda och garantera kommunikationen i en demokrati, där varje individ ska ha möjlighet att göra rationella ställningstaganden. Det ställer krav på att individen är informerad och har grundläggande kunskap för att ha förmåga att ta autonoma beslut.

Utveckling och utbildning

Uppbyggnaden av demokratiska institutioner går genom transparens informations- och yttrandefrihet. Diamond skriver att en "*tro på demokratin tillsammans med neutral domstol och tydlig lagtext*" är några ingredienserna för att skapa en fungerande demokratisk stabilitet. Den tillfälliga lag som blockerade hundratals hemsidor har tagits bort och de kritiserade medielagarna är under översyn, men det finns en oro för hur texterna kommer att utformas. Nuvarande ledare i Ogaden, Omer välkomnar journalisters och invånares ifrågasättande och uttrycker att tillsatta politiker i Ogaden eftersträvar demokratiska institutioner. Situationen är ny och erfarenheten kort. Politisk maktkamp har fortsatt i regionen. I Ogaden har mindre stridigheter blossat upp mellan olika klaner och regionen har en lång historia av oroligheter. Visioner om hur press och yttrandefriheten ska förbättra det demokratiska samhället finns bland respondenterna, främst lokala journalister, men för att uppnå en demokratisk förändring behöver kunskapsnivån om yttrandefrihet öka generellt i regionen. Yttrandefrihetens roll är att skapa möjligheter för individen och hans rätt till utveckling, så att varje människa på ett självständigt sätt kan förhålla sig och ta del av information och politiska angelägenheter.

Enligt konstitutionen ska nästa val hållas i maj 2020. Flera av respondenterna uttrycker oro för att konflikter kan trappas upp och anser att valet bör skjutas fram. Att ställa om från att producera politiskt beställningsmaterial där mord och övergrepp mörkats - till att fritt kunna ställa frågor och vara en oberoende journalist är utmanande och kräver nya kunskaper. Respondenter, främst från statlig media, efterfrågar kompetenshöjning i praktiskt journalistiskt arbete, såsom intervjuteknik och researcharbete. De tekniska kunnandet behöver förstärkas och den föråldrade tekniken förnyas. En hållbar förändring kräver en stabil politisk situation och en absolut pressfrihet. Den generella kunskapen om press- och yttrandefrihet och källkritik hos befolkningen behöver stärkas och utvecklas, dels för regionens demokratiska utveckling och för individens personliga utveckling.

6.2. Slutsats

Den kartläggning som presenterats i uppsatsen visar tydligt att situationen för journalister verksamma i Ogaden har förändrats markant mellan åren 2017 och 2019. De våldsamheter som under lång tid präglade regionen har avtagit och enligt respondenterna vågar redaktörer och journalister ta egna redaktionella beslut. Flera av de journalister som intervjuats i uppsatsen har tidigare varit underställda ökände förra regionpresident Abdi Muhamud Omer. Ingen fri rapportering var då tillåten och de som ifrågasatte riskerade att avrättas eller fängslas. *“Media was used as a one-way channel for false information”* (Hussein). Pressfriheten i landet har under flera års tid varit inskränkt av nationell lagstiftning och journalister och oliktankande har tvingats till censur (grupp 1 och 2). En förändring av landets antiterrorlagstiftningen och medielagstiftning är under utredning.

Många mediearbetare som flydde landet har det senaste året återvänt. En av respondenterna fick personliga hot av Abdi Muhamud Omer och fick under flera års tid utstå våld och tortyr under år som fånge i det ökända fängelset Jail Ogaden. 2019 har fängelset stängt och nya politiska ledare styr regionen. Hot mot journalister förekommer, men från andra avsändare, “non state actors” och kommer in via sociala medier eller telefon. Enligt respondenterna påverkar inte hoten deras yrkesutövning på samma sätt som tidigare, utan sporrar dem istället att göra sitt arbete och rapportera om de problem som människor stöter på i Ogaden. Att kunna granska och publicera i syfte att ge medborgarna information är en förändring som kräver ny kunskap. Vid besöket i Ogaden arbetade journalisterna med lokala uppslag såsom brist på vatten, eller rapporterade om de övergrepp som skett i regionen. Att arbeta enligt journalistiska principer,

där lojaliteten finns hos medborgare är en omställning jämfört med tidigare då de följde order om vad som skulle rapporteras om.

I februari 2019 är flertal medieaktörer på plats i Jijiga för att rapportera från regionen, det skulle inte varit möjligt 2017. *“Now it's a period when we are moving from tyranny to democracy, and freedom of speech is one of the most important things to transform this country into democracy”* (Hussein 2019). Flera av respondenterna berättar att de vågar fråga de frågor de vill. Risken är numera sammankopplad med journalistens etniska bakgrund och klantillhörighet (grupp 2, Nega) och journalistiken begränsas av etnisk-politiska gränsdragningar vilket försvårar rörelsefriheten och utövandet av yttrandefriheten. Banden till “klanen” och familjen är starka och är ofta bundna till politiken. Majoriteten av respondenterna anser att separering av etnisk uppdelad press och politik är den bästa vägen framåt för landets utveckling av demokrati och yttrandefrihet. Få redaktioner har kunnat garantera journalisters säkerhet, vilket fortfarande är ett problem och berättelserna från de mest utsatta områdena saknas i mediebevakningen.

Tillgång till statlig information, i form av dokumentation och intervjuer, skiljer sig mellan privat media och statlig media, vilket majoriteten av respondenterna är kritiska till. Statlig media gynnas och har bättre tillgång till statliga dokument. Fördelningen av statlig information snedvrider konkurrensen. Situationen har förbättrats sedan 2017, men är fortfarande ojämn. Statlig media har generellt också bättre teknik och stabilare ekonomiska resurser medan privat media och frilansare har enklare teknisk utrustning (till exempel kameror och redigeringsprogram). Frilansande journalister anger att det är svårt att livnära sig på journalistiken och berättar att arbetsförhållanden är sämre. Inkomsten är också kopplad till val av arbetspråk. Enligt respondenterna är det enklare att sälja in artiklar på engelska jämfört med amharic exempelvis. I februari 2019 går det enklare, jämfört med 2017 att få information från flera olika källor, men källornas trovärdighet är ofta svår att värdera och kontrollera. Respondenter som arbetar på privata mediebolag använder primärt kontakter och intervjuer som sina förstahandskällor i sin rapportering.

Sociala medier, främst facebook och youtube, har fått stort genomslag i hela landet, även i Ogaden. Journalister använder sociala medier som arbetsverktyg men anser också att det är ett hot mot en demokratisk utveckling. “Fake news” och rykten florerar och människor reflekterar inte över vem som postat informationen. Respondenter menar att kunskapen om källkritik behöver stärkas bland befolkningen i Ogaden och i hela landet. Människor behöver fråga sig vem som är upphovsman till

informationen och i vilket syfte informationen har getts. Enligt respondenterna kan de numera ifrågasätta makthavare och söka information utan repressalier.

“Now we have the freedom of speech.. before, if you said something bad about the government, they kicked you out, maybe in jail or try to kill you. It was hard” (Kvinnlig journalist).

2019 tas publicistiska beslut av ansvarig utgivare i samråd med redaktör och redaktionens journalister i Ogaden. Redaktionen identifierar sig numera som *“independent media”*. Ingen av de tillfrågade vill tillbaka till tidigare situation. Efter år av journalistiskt vakuum efterfrågar många journalister träning i kritiskt tänkande och faktagranskning. *“We need training in how to be independent from the government. We need to be on an “island”, where the government can't reach us.”*

Att ändra arbetsmetod görs inte över en natt. Under många år innebar *“media”* i Ogaden inte journalistik utan styrd politisk propaganda. Byggandet av en demokratisk utveckling i regionen kräver oberoende medieaktörer som kan vara självständiga bevakare av makten. Journalisterna efterfrågar praktisk träning, exempelvis i intervjuteknik, grävande granskning och teknisk utbildning. Flera önskar utbyte med andra länder, såsom Sverige, där det finns en lång tradition av fri journalistik. Men förändringen som krävs är större än så.

Syftet med yttrandefriheten är att garantera en fri kommunikation i en demokrati. Det ställer krav på att varje medborgare har möjlighet att göra autonoma och rationella ställningstagande, vilket förutsätter att individen är tillräckligt informerad för att kunna ta ett eget beslut. Befolkningen i Ogaden behöver få kunskap om yttrandefriheten och journalistikens uppgift och förstå dess funktion; att oberoende och fritt kunna granska och publicera i syfte att informera medborgare. *“Den tredje statsmakten”*- journalistiken kan endast agera med informations och yttrandefrihet. De källkritiska glasögonen måste sättas på, de kritiska frågorna ställas och journalisters önskan om vidareutveckling behöver infrias.

7. Referenser

Böcker

- Barendt, Eric, 2007. *Freedom of Speech*. OUP Oxford.
- Bobbio, Norberto, 2000. *Rättigheternas epok*. Daidalos.
- Bryman, Alan, 2018. *Samhällsvetenskapliga metoder, Upplaga 3*, Stockholm: Liber.
- Coomans, F., Grünfeld, F., Kamminga, M. (red.), 2017. *Methods of Human Rights Research*. Antwerp: Intersentia.
- Christians, Glasser, McQuail, Nordenstrend & White, 2009. *Normative theories of the media, Journalism in Democratic Societies*. Urbana and Chicago: University of Illinois press.
- Dabrowski, Lundberg, Stina, 2011. *Stina om Stina och konsten att intervjua*. Stockholm: Bokförlaget Atlas.
- Dahl, Robert A, 1999. *Demokratin och dess antagonister*. Stockholm: Ordfront.
- Diamond, Larry, 2008. *The Spirit of Democracy the struggle to build free societies throughout the world*. Hold paperbacks.
- Donnelly, Jack, 2013. *Universal Human Rights in Theory and Practice*. Cornell University Press
- Gustavsson, Martin & Sandström, Yvonne (red.), 2018. *Metod: Guide för historiska studier*. Lund: Studentlitteratur.
- James, Ivan Hare & Weinstein, James (red.), 2009. *Extreme speech and democracy*. Oxford University Press.
- Johan Persson, Martin Schibbye, 2013. *438 dagar, vår berättelse om storpolitik, vänskap och tiden som diktaturens fångar*. Offside/Filter.
- McConnell, Lee & Smith, Rhona (red.), 2018. *Research Methods in Human Rights*. Oxford: Routledge
- Sellerberg, Ann-Mari and Fangen, Katrine. (red.), 2013. *Många möjliga metoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Smith, Rhona K. M, 2016. *Textbook on International Human Rights, 7. uppl*, Oxford: Oxford University Press.

Intervjuer

Abdullahi Hussein är rådgivare i mediefrågor åt president Mustafa Omer och visseblåsaren som 2012 avslöjade de övergrepp som pågick i Ogadenregionen. Intervju 07.02.19

Eskinder Nega är journalist och bloggare. Intervju 05.02.19

Merera Gudina är ledare för oppositionspartiet Oromo People's Congress (OPC) och professor i political science & international relations på University of Addis Abeba. Intervju 05.02.19

Mustafa Omer är Ogadenregionens president. Intervju 06.02.19

Journalist R var journalist och fånge i Jail Ogaden. Intervju och rundvandring 07.02.19

Kvinnlig journalist. Intervju 06.02.19

Grupp 1. Intervju 6/2 2019

A	TV-journalist
B	TV-producer
C	TV-journalist
D	Broadcast journalist
E	Skrivande journalist
F	Skrivande journalist
G	Radiojournalist
H	Skrivande journalist
I	TV-journalist
J	Journalist

Grupp 2. Intervju 7/2

K	Redaktör
L	Redaktör
M	Redaktör
N	Journalist
O	Journalist

P	Journalist
Q	Journalist

Grupp 3.

Andargachew Tsege, är politisk ledare för Ginbot 7. Intervju 05.02.19

Berhanu Nega är professor i ekonomi och har tidigare varit borgmästare i Addis Abeba. Idag är han politisk ledare för Ginbot 7. Intervju 05.02.19

Artiklar

Amnesty. *FEAR OF TORTURE / ILL-TREATMENT/ HARSH PRISON CONDITIONS/ PRISONER OF CONSCIENCE: ESKINDER NEGGA*. 2006. Hämtat 09.09.19.

<https://www.amnesty.org/en/documents/afr25/022/2006/en/>

Claiming human rights. *Discussion of the content of the Charter*. Hämtat 12.08.19.

<http://www.claiminghumanrights.org/299.html?&L=0>

Comments on Anti-Terrorism Proclamation, 2009, of Ethiopia. Hämtat 08.11.19.

<https://www.article19.org/data/files/pdfs/analysis/ethiopia-comment-on-anti-terrorism-proclamation-2009.pdf>

Cyberbrottslag. *Ethiopia: Computer Crime Proclamation. 2016*. Hämtat 07.07.19

[https://www.article19.org/data/files/medialibrary/38450/Ethiopia-Computer-Crime-Proclamation-Legal-Analysis-July-\(1\).pdf](https://www.article19.org/data/files/medialibrary/38450/Ethiopia-Computer-Crime-Proclamation-Legal-Analysis-July-(1).pdf)

Human Rights Watch 2018. *“We are Like the Dead” Torture and other Abuses in Jail Ogaden, Somali Regional State, Ethiopia*, Human Rights Watch, hämtat 05.07.19

https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/ethiopia0718_web.pdf

Frère, Marie-Soleil 2014. *Journalist in Africa: a high-risk profession under threat*. In *Journal of African Media Studies*. Vol 6:2. Sidorna 181–198. Hämtat 05.05.19:

<https://www.ingentaconnect.com/content/intellect/jams/2014/00000006/00000002/art00005?crawler=true>

Kwame, Karikari 2004. *Press freedom in Africa*. In *New Economy*. Vol.11(3) hämtat 05.05.19.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1468-0041.2004.00362.x>

Liyu Police info. 2016. *Ethiopia: The special police (Liyu Police) in the Somali Regional State*. Hämtat 09.09.19.

<https://www.refworld.org/pdfid/57bd3ea14.pdf>

Fojo, 2017. *Mediakonsumtion*. Fojo medieinstitut. Hämtat 04.04.19

https://fojo.se/images/pdf/publications/ET_Fojo_Feasibility_Study_Media_Ethiopia_2017/ET_Fojo_Feasibility_Study_Media_Ethiopia_final.pdf

Fojo, 2019. *Ethiopian reflections on media reform*. Hämtat 07.08.19.

http://media.fojo.nu/2019/04/Ethiopia_reflections_on_media_reform_English_web.pdf

Freedomhouse 2016. Hämtat 07.05.19

https://freedomhouse.org/sites/default/files/FH_FITW_Report_2016.pdf

Human Rights Committees rapport 2009, Hämtad 05.05.19

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2fC%2fETH%2f1&Lang=en

Petäjä, Ulf. 2006. *Varför yttrandefrihet? Om rättfärdigandet av yttrandefrihet med utgångs- punkt från fem centrala argument i den demokratiska idétraditionen* <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:206765/FULLTEXT01.pdf>

Hämtad 05.10.19.

Ross, Tracy A. *Test of Democracy: Ethiopia's Mass Media and Freedom of Information Proclamation*. 2007. Hämtat 050812

<http://pennstatelawreview.org/articles/114/114%20Penn%20St.%20L.%20Rev.%201047.pdf>

Svenska Utrikesdepartementets rapport 2015-2016. Hämtat 01.08.19

<https://www.regeringen.se/498cdd/contentassets/c3fba5a7bd3d4442b2d547f1a5fe0574/etiopien---manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-2015-2016.pdf>

Svenska Utrikesdepartementets rapport 2019. Hämtad 20.12.19

<https://www.regeringen.se/4af64a/contentassets/c3fba5a7bd3d4442b2d547f1a5fe0574/etiopien--manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-situationen-per-den-30-juni-2019.pdf>

Skjerdal, Terje S. 2011. *Development journalism revived: The case of Ethiopia*. African Journalism Studies. vol. 32:2. Hämtad 05.12.19

https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/4794529/Dev_jism_revived.pdf?response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DDevelopment_journalism_revived_The_case.pdf&X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A%2F20191112%2Fus-east-1%2Fs3%2Faws4_request&X-Amz-Date=20191112T110252Z&

[X-Amz-Expires=3600&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Signature=bfafa8e3fffd1293bda0909794e9f19da1db82d1b885db4be9eb424aeac57a0](https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/ETIndex.aspx)

Skjerdal, Terje S. 2016. *Country Report Journalists in Ethiopia*. NLA University College. Hämtad 09.09.19.
https://epub.uni-muenchen.de/29707/1/Country_%20report_Ethiopia.pdf

Skjerdal, Terje S. 2013. *Competing loyalties: Journalism culture in the Ethiopian state media*. NLA University College. Hämtad 09.09.19.

Internet

Aftonbladet, hämtat 09.12.19

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/wPJowA/langt-fran-frid-i-fredspristagarens-etiopien>

Africa News 1. *Fängelset i Jijiga stänger* Hämtat 04.04.19

<http://www.africanews.com/2018/09/22/ethiopia-s-somali-region-closes-notorious-jail-ogaden/>

Africa News 2: *Ethiopia police arrest ex-Somali region president Abdi Illey*. hämtat 25.04.19.

<https://www.africanews.com/2018/08/27/ethiopia-police-arrest-ex-somali-region-president-abdi-illey/>

BBC. *Premiärminister har deklarerat fred med grannlandet Eritrea*. Hämtat 07.07.19

<https://www.bbc.com/news/world-africa-43567007>

BBC. *Merera Gudina, Ethiopia opposition leader, freed*. Hämtat 05.05.19

<https://www.bbc.co.uk/news/world-africa-42716864>

Bloomberg. *Ethiopia to Charge Suspects Over Mass Graves in East*. Hämtat 04.04.19

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-01-25/ethiopia-to-charge-suspects-over-mass-graves-in-gas-rich-east>

Borkena. *Ethio-Somali region president Abdi Mohamoud Omer arrested*. Hämtad: 07.06.26

<https://borkena.com/2018/08/04/ethio-somali-region-president-abdi-mohamoud-omar-arrested/>

FNs Rapport från 2014 om Etiopiens efterlevnad av MR. Hämtat 04.04.19

<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/ETIndex.aspx>

Freedom house. *Report freedom Ethiopia*. Hämtat 07.05.19

<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/ethiopia>

Human Right Watch. Ethiopia abuse Somali Region. Hämtad 05.07.19

<https://www.hrw.org/news/2018/08/20/ethiopia-probe-years-abuse-somali-region>

Human right watch. *Country report*. hämtad 050719

<https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/ethiopia#f6277a>

Human right Watch. *Jail Ogaden 2018*, Hämtad 06.06.2019

<https://www.hrw.org/news/2018/07/04/ethiopia-torture-somali-region-prison>

The Guardian 2017, *Ethiopia and Andargachew Tsege*. Hämtat 08.11.19

<https://www.theguardian.com/world/2017/oct/03/boris-johnson-urged-to-intervene-to-save-briton-on-death-row-in-ethiopia>

Pen, *Writer at risk, Eskinde Nega*. Hämtat 05.05.19

<https://pen.org/advocacy-case/eskinder-nega/>

Pressfrihetindex, reportrar utan gränser. Hämtat 07.05.19 <https://www.reportrarutangranser.se/pressfrihetsindex/>

Ethiopian government unblocks 264 websites and blogs. Hämtat 10.11.19 [RSF – Reporters Sans Frontières](#).

ECOI: *Government unblocks 264 websites and blogs*. Publicerad 26 juni 2018. Hämtad 06.07.19.

<https://www.ecoi.net/en/document/1436596.html>

Don't reverse course on press freedom, RSF urges Ethiopia. hämtat 09.12.19.

<https://rsf.org/en/news/dont-reverse-course-press-freedom-rsf-urges-ethiopia>

Freedom in the world 2016. Hämtat 11.12.19

<https://books.google.co.uk/books?id=9AS6DQAAQBAJ&pg=PA231&dq=berhanu+nega+terrorist&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwiNpb-dILTjAhULTsAKHf-vABMQ6AEIKzAA#v=onepage&q=berhanu%20nega%20terrorist&f=false>

Omvärlden 1. Hämtat 04.04.19

<https://www.omvarlden.se/Opinion/analys/dramatiken-okar-i-ostafrika--ett-ar-efter-palatskuppen-i-etiopien/?fbclid=IwAR2dDuBcOHvIH2v4noqxd3tLderjHkD3UffHn5Ec3OvP6TXJcDhS8Up-JTY>

Omvärlden 2. *Ny vår för Etiopiens civilsamhälle*. Hämtat 05.05.19

<https://www.omvarlden.se/Branschnytt/nyheter-2019/ny-var-for-etiopiens-civilsamhalle/>

Sveriges Radio, SR 1. *Abiy Ahmed tackar nej till frågor*. Hämtat 10.12.19

<https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1424990?programid=4773>

Sveriges Radio, SR 2. Hämtat 04.04.19

<https://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3304&grupp=6346&artikel=7166674>

<https://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3304&grupp=6346>

Dokumentärfilm 2013. *Diktaturens fångar*. Laikafilm. Hämtad: 2019-05-19

<https://www.svt.se/dokumentarfilm/diktaturens-fangar>

Rättsliga källor och konventionstext

African Charter on Human and Peoples' Rights (ACHPR), Banjul Charter. 1987. Hämtat 070719.

<http://www.achpr.org/instruments/achpr/>

http://www.achpr.org/files/instruments/achpr/banjul_charter.pdf

African Charter on Human and Peoples Rights (ACHPR),

General Comment 10 [19] (Article 19) of the Human Rights Committee (CCPR/C/21/Rev.1 of 19 May 1989)

General Comment 11 [19] (Article 20) of the Human Rights Committee (CCPR/C/21/Rev.1 of 19 May 1989)

Constitution of the federal democratic republic of Ethiopia. FDRE Constitution, hämtad 060619

<https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/et/et007en.pdf>

FDRE Mass Media and Access to Information Proclamation

No. 590/2008, the Broadcasting Service Proclamation (<https://www.refworld.org/docid/4ba7a6bf2.html>)

No. 533/2007, and Computer Crime Proclamation No. (<https://www.refworld.org/docid/4ba79aae2.html>)

958/2016 based on level of importance.

Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter. ICCPR, 1966.

<https://www.ohchr.org/en/issues/freedomopinion/pages/standards.aspx>

ICCPR general comments 34. Hämtat 080919.

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2fC%2fGC%2f34&Lang=en

ICCPR general comments 35. Hämtat 080919.

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=8&DocTypeID=11

ICCPR General Comment No. 10: Freedom of expression. Hämtat 080919

<https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Opinion/CCPRGeneralCommentNo10.pdf>

Hämtat 040419

<http://www.achpr.org/instruments/achpr/>

Universal Declaration of Human Rights (UDHR) 1948 <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/index.html>.

Hämtat 040419

OHCHR Dashboard. Hämtat 050819

<http://indicators.ohchr.org/>